

İÇİNDEKİLER

I. GSYH, Sanayi Üretimi ve Talep Unsurlarındaki Gelişmeler	1
II. Ödemeler Dengesi.....	7
III. Merkezi Yönetim Bütçesi.....	13
IV. Parasal Büyüklükler ve Mali Piyasalardaki Gelişmeler.....	17
V. Fiyat Gelişmeleri	25
VI. Dünya Ekonomisindeki Gelişmeler.....	27

TABLolar

Tablo 1: Sektörel Büyüme Hızları	2
Tablo 2: Talep Unsurlarında Gelişmeler	3
Tablo 3: İşgücü Piyasasındaki Gelişmeler	4
Tablo 4: Aylık Sanayi Üretim Endeksi	5
Tablo 5: Aylık Kapasite Kullanım Oranı.....	6
Tablo 6: Yurt İçi Talebe İlişkin Göstergeler	6
Tablo 7: Dış Ticaret Dengesindeki Gelişmeler	7
Tablo 8: Sektörel İhracat	8
Tablo 9: Ülke Gruplarına Göre İhracat	8
Tablo 10: İhracatçı Birlikleri Kayıtlarına Göre İhracat	9
Tablo 11: Geniş Ekonomik Gruplara Göre İthalat.....	9
Tablo 12: Seçilmiş Fasıllara Göre İthalat	10
Tablo 13: Cari İşlemler Dengesi	11
Tablo 14: Sermaye Hareketleri	12
Tablo 15: Merkezi Yönetim Bütçesi Büyüklükleri.....	13
Tablo 16: Merkezi Yönetim Bütçesi Gelirleri.....	14
Tablo 17: Merkezi Yönetim Bütçesi Harcamaları.....	15
Tablo 18: Merkezi Yönetim Bütçesi Borç Stoku	16
Tablo 19: Merkez Bankası Net Döviz Pozisyonu.....	17
Tablo 20: Merkez Bankası Analitik Bilançosu	18
Tablo 21: Parasal Büyüklüklerdeki Gelişmeler	18
Tablo 22: Merkez Bankası Faiz Oranlarında Gelişmeler.....	19
Tablo 23: İMKB 100 Bileşik Endeksinin Getirisi.....	20
Tablo 24: Bankacılık Sektöründe Kredi ve Mevduatların Gelişimi.....	21
Tablo 25: Mevduat Bankaları Yurtiçi Kredilerinin Türlerine Göre Dağılımı	21
Tablo 26: TL Kredilere Uygulanan Ortalama Faiz Oranları.....	22
Tablo 27: Bankacılık Sektörüne İlişkin Seçilmiş Göstergeler.....	22
Tablo 28: Yurtiçi Yerleşiklerin Portföy Yatırım Stoku.....	24
Tablo 29: Yurtdışı Yerleşiklerin Portföy Yatırım Stoku.....	25
Tablo 30: Nisan Ayı İtibarıyla Ana Harcama Gruplarına Göre TÜFE Değişim Oranları	26
Tablo 31: 2010 yılı Nisan Ayı İtibarıyla Özel Kapsamlı TÜFE Göstergeleri.....	26

ŞEKİLLER

Şekil 1: Mevsim ve Takvim Etkisinden Arındırılmış Üretim Endeksleri.....	5
Şekil 2: Merkez Bankası Uluslararası Rezervleri	12
Şekil 3: İç Borçlanma Faiz Oranları	17
Şekil 4: İMKB 100 Bileşik Endeksi.....	20
Şekil 5: Reel Kur Endeksi	23

EKLER

Başlıca Ekonomik Göstergeler: <http://ekutup.dpt.gov.tr/eg/2010/0401.xls>

Temel Ekonomik Göstergeler: <http://ekutup.dpt.gov.tr/eg/2010/0402.xls>

I. GSYH, Sanayi Üretimi ve Talep Unsurlarındaki Gelişmeler

1. GSYH ve Sektörel Büyüme Hızları

2009 yılının dördüncü çeyreğinde GSYH, piyasa beklentilerinin yaklaşık 2 puan üzerinde yüzde 6 oranında artmıştır. Böylece üst üste dört çeyrek ekonomideki daralmanın ardından büyümeye geçilerek resesyondan çıkmıştır. 2009 yılında ekonomide daralma yüzde 4,7 olarak gerçekleşmiştir. Piyasaların beklentisinde (CNBC-e anketi) ise son çeyrek büyümesi yüzde 4, yıllık daralma ise yüzde 5,4 seviyesinde idi. 2009 yılı GSYH'daki daralma tahminleri, IMF'nin yüzde 6,5, Dünya Bankası'nın yüzde 5,8 ve OECD'nin ise yüzde 6,5 idi.

Yılın dördüncü çeyreğinde ekonomik aktivitedeki canlanma özellikle sanayi sektöründen kaynaklanmıştır. Hizmetler sektöründe beş çeyrek sonrası pozitif büyümeye geçilmiştir. Tarım sektöründe beklentiler doğrultusunda üretim artışı GSYH büyümesine katkıda bulunmuştur.

TÜİK 2008 yılı için GSYH'daki artışı yüzde 0,9'dan yüzde 0,7'ye revize etmiştir. 2009 yılının ilk çeyreği için GSYH artış hızı yüzde -14,7'den yüzde -14,5'e, ikinci çeyreği için yüzde -7,9'dan yüzde -7,7'ye, üçüncü çeyrekte ise yüzde -3,3'den yüzde -2,9'a revize edilmiştir.

Yılın dördüncü çeyreğinde sanayi sektörü katma değer artış hızı yüzde 11,4'dür. Dördüncü çeyrekte aylık sanayi üretim endeksindeki ortalama artış yüzde 9,9'dur. Tarım sektörü katma değer artış hızı yüzde 2,2 olmuştur. Hizmetler katma değerindeki artış ise yüzde 4,5 olarak gerçekleşmiştir.

2009 yılında tarımda yıllık katma değer artışı yüzde 3,6 olarak gerçekleşmiştir. 2008 yılı tarım büyümesi yüzde 3,5'den yüzde 4,3'e revize edilmiştir.

Dördüncü çeyrekte imalat sanayii katma değerindeki artış ise yüzde 12,8'dir. Beş çeyrek sonrası imalat sanayiinde canlanma sözkonusudur. Dördüncü çeyrekte imalat sanayii sektörünün GSYH içindeki payı yüzde 15,3'dür. Aylık imalat sanayi üretim endeksi ise aynı dönemde ortalama yüzde 10,6 oranında artmıştır. Sözkonusu dönemde imalat sanayiinde, yatırım malları üretiminde yüzde 9,2, ara malları üretiminde yüzde 14,5, dayanıklı tüketim malları üretiminde ise yüzde 10,2 oranında artış kaydedilmiştir.

Bu gelişmelerin sonucunda sanayi sektöründe katma değer 2009 yılında yüzde 6,9 oranında azalma gerçekleştirmiştir.

Hizmetler sektöründe katma değer beş çeyrek sonra artışa geçmiştir. Bu gelişmede, özellikle ticaret sektöründe yüzde 10,3 ve mali aracı kuruluşlarda yüzde 8,1 oranındaki katma değer artışları etkili olmuştur. Bu iki sektörün son çeyrekte GSYH artış hızına katkısı toplamda yüzde 2,2 puan olmuştur. İnşaat sektöründeki daralma devam etmektedir. Katma değer, son çeyrekte otel ve lokantalarda yüzde 5,5, ulaştırma sektöründe yüzde 3,6 oranında artış göstermiştir. Bunun sonucunda katma değer, hizmetler sektöründe 2009 yılının dördüncü çeyreğinde yüzde 4,5 oranında artış kaydetmiştir. 2009 yılında hizmetler sektöründe daralma yüzde 5 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Ekonomik aktivite ve yurt içi talepte nisbi bir canlanma sonucunda vergiler (eksi sübvansiyonlar) 2009 yılının dördüncü çeyreğinde yüzde 6,3 oranında artmıştır. Ancak yılın tamamında vergiler (eksi sübvansiyonlar) yüzde 8,2 oranında azalmıştır.

2009 yılının dördüncü çeyreğinde yüzde 6 oranında gerçekleşen GSYH'daki artışa sektörel katkılar, tarımdan 0,2 puan, sanayiden 2,9 puan ve hizmetler sektöründen ise 2,9 puan olarak hesaplanmıştır.

2009 yılında yüzde 4,7 oranında daralan GSYH'ya sektörel katkılar, tarımdan 0,3 puan, sanayiden -1,8 puan ve hizmetler sektöründen ise -3,2 puan olarak hesaplanmıştır.

Tablo 1: Sektörel Büyüme Hızları

(Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre Yüzde Değişme)

	2008					2009				
	I.Ç.	II.Ç.	III.Ç.	IV.Ç.	Yıllık	I.Ç.	II.Ç.	III.Ç.	IV.Ç.	Yıllık
Tarım	6,3	0,1	6,4	2,9	4,3	1,4	6,5	3,6	2,2	3,6
Sanayi	8,5	4,1	-0,1	-10,6	0,3	-21,1	-11,4	-4,5	11,4	-6,9
İmalat	8,5	3,9	-0,6	-12,0	-0,1	-22,3	-11,7	-4,5	12,8	-7,2
Hizmetler	6,5	2,3	-0,1	-6,8	0,3	-12,7	-7,6	-3,9	4,5	-5,0
İnşaat	-3,1	-5,0	-9,6	-14,1	-8,1	-18,6	-21,1	-18,3	-6,6	-16,3
Ticaret	9,7	4,1	-1,7	-16,6	-1,5	-26,2	-15,2	-7,2	10,3	-10,4
Ulaştırma	8,1	4,3	1,6	-7,5	1,5	-16,3	-10,3	-5,0	3,6	-7,1
Mali Aracı Kur.	9,3	9,6	8,0	9,4	9,1	10,8	7,5	7,8	8,1	8,5
Konut	1,5	1,6	2,5	3,5	2,3	4,5	4,8	3,8	3,4	4,1
Vergi-	9,5	-2,0	1,9	-10,8	-0,6	-21,9	-7,8	-8,1	6,3	-8,2
GSYH	7,0	2,6	0,9	-7,0	0,7	-14,5	-7,7	-2,9	6,0	-4,7

Kaynak: TÜİK

2009 yılının dördüncü çeyreğinde GSYH deflatörü yüzde 1,9 oranında artış göstermiştir. 2009 yılında GSYH deflatörü yüzde 5,4 oranında artmıştır. TÜİK verilerine göre kişi başına gelir 2008 yılında 10,440 dolardan, 2009 yılında 8,590 dolara gerilemiştir.

2. Talep Unsurlarında Gelişmeler

Toplam yurtiçi talep; 2009 yılının dördüncü çeyreğinde yüzde 7,1 oranında artış göstermiştir. Toplam tüketim ise söz konusu dönemde yüzde 6,8 oranında artmıştır. Özel tüketimdeki artış yüzde 4,7 oranında gerçekleşmiştir. Yılın dördüncü çeyreğinde özel tüketimin, cari fiyatlarla GSYH içindeki payı yüzde 71,6'dır.

Yılın dördüncü çeyreğinde, yerleşik ve yerleşik olmayan hane halklarının yurtiçi tüketiminin alt bileşenleri incelendiğinde; gıda, içki ve tütün tüketiminde yüzde 2 artış, konut, su, elektrik, gaz tüketiminde yüzde 2,6, mobilya ve ev aletlerinde yüzde 15,5 oranında artış kaydedilmiştir. Krize karşı alınan önlemlerin yurtiçi talebe olumlu katkısının devam ettiği gözlenmektedir. Buna karşılık, sağlık harcamaları yüzde 14,3, giyim ve ayakkabı alt sektöründe harcamalar ise yüzde 2,6 oranında azalmıştır.

Yılın dördüncü çeyreğinde özel sabit sermaye yatırımlarındaki (cari fiyatlarla GSYH içindeki payı yüzde 13,2) daralma yüzde 3,5 olarak gerçekleşmiştir. Özel kesim sabit sermaye yatırımlarının alt bileşenleri incelendiğinde; 2009 yılının dördüncü üç aylık döneminde, özel kesim makine teçhizat yatırımlarının yüzde -0,1 oranında, inşaat yatırımlarının da yüzde 8,8 oranında daraldığı gözlenmiştir. Özel makine-teçhizat yatırımlarındaki son 5 çeyrekte kaydedilen hızlı daralmanın durduğu gözlenmektedir. Sözü edilen dönemde; makine teçhizat yatırımlarının önemli bir fonksiyonu olan yatırım malları ithalatının sabit fiyatlarla yüzde 6,7 oranında azaldığı gözlenmektedir.

Tablo 2: Talep Unsurlarında Gelişmeler

(Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre Yüzde Değişme)

	2008					2009				
	I.Ç.	II.Ç.	III.Ç.	IV.Ç.	Yıllık	I.Ç.	II.Ç.	III.Ç.	IV.Ç.	Yıllık
Toplam Tüketim	5,7	0,1	0,0	-5,3	-0,1	-8,4	-1,5	-1,1	6,8	-1,0
Kamu	5,5	-3,4	2,6	2,8	1,7	5,1	0,5	5,2	17,9	7,8
Özel	5,7	0,6	-0,4	-6,7	-0,3	-10,1	-1,8	-1,9	4,7	-2,3
Sabit Sermaye Yat.	7,3	-2,0	-8,7	-18,7	-6,2	-27,6	-24,4	-18,5	-4,7	-19,2
Kamu	18,3	14,8	4,9	15,1	12,7	11,8	0,2	-5,7	-8,6	-2,2
Özel	6,2	-4,5	-10,9	-25,0	-9,0	-32,2	-28,7	-21,0	-3,5	-22,3
Stok Değişimi ⁽¹⁾	1,5	2,6	0,8	-3,3	0,3	-7,5	-3,8	0,0	2,5	-2,1
Toplam Nihai Y. İçi Talep	6,1	-0,4	-2,1	-8,6	-1,5	-12,9	-7,0	-4,9	4,3	-5,2
Toplam Yurt İçi Talep	7,6	2,1	-1,1	-12,0	-1,2	-20,1	-10,6	-4,6	7,1	-7,2
Net Mal ve Hizmet İhracatı⁽¹⁾	-0,9	0,5	2,0	5,6	1,9	6,7	3,4	1,7	-1,0	2,7
Mal ve Hizmet İhracatı	13,0	4,3	3,8	-8,2	2,7	-11,3	-11,0	-5,4	6,4	-5,4
Mal ve Hizmet İthalatı	14,0	2,0	-3,8	-24,9	-4,1	-30,9	-20,6	-11,7	10,5	-14,4
GSYH	7,0	2,6	0,9	-7,0	0,7	-14,5	-7,7	-2,9	6,0	-4,7

Kaynak: TÜİK

(1) GSYH Büyümesine Katkı.

2009 yılının dördüncü çeyreğinde; maaş ve ücret ödemeleri yüzde 1,8, diğer cari harcamaların yüzde 29,2 oranında artmasının etkisiyle kamu tüketimi yüzde 17,9 oranında artmıştır.

2009 yılının dördüncü üç aylık döneminde; kamu makine-teçhizat yatırımları yüzde 19,6, inşaat yatırımları yüzde 1 oranında azalmıştır. Buna göre, kamu sabit sermaye yatırımları dördüncü çeyrekte yüzde 8,6 oranında azalmıştır.

2009 yılının dördüncü üç aylık döneminde; mal ve hizmet ihracatının yüzde 6,4, mal ve hizmet ithalatının yüzde 10,5 oranında artmasının etkisiyle, net mal ve hizmet ihracatının GSYH büyümesine katkısı "eksi" yüzde 1 puan olarak gerçekleşmiştir. Stok değişiminin büyümeye katkısı 2009 yılının dördüncü çeyreğinde yüzde 2,5 puan olarak hesaplanmıştır.

Talep yönünden 2009 yılı dördüncü çeyreğinde GSYH'da kaydedilen yüzde 6 oranındaki büyümeye katkılar, özel tüketimden yüzde 3,3 puan, özel yatırımdan yüzde -0,6 puan olmuştur. Büyümeye kamu tüketiminin katkısı yüzde 2,3 puan, kamu yatırımının katkısı yüzde -0,4 puan olmuştur.

Bu gelişmeler sonucunda toplam nihai yurtiçi talepteki artış (stok hariç) yılın dördüncü çeyreğinde yüzde 4,3 olmuştur. Yılın dördüncü çeyreğinde alınan önlemlerin de etkisiyle yurtiçi talep ve üretimde nisbi bir canlanma gözlenmektedir.

2009 yılında toplam tüketim yüzde -1, özel tüketim yüzde 2,3 oranında azalırken kamu tüketimi yüzde 7,8 oranında artmıştır. Sabit sermaye yatırımları 2009 yılında yüzde 19,2 oranında azalmıştır. Özel sabit sermaye yatırımlarındaki azalma yüzde 22,3 oranında gerçekleşmiştir (özel makine teçhizat yatırımlarındaki azalma yüzde 22,6'dır). 2009 yılında ihracat yüzde 5,4, ithalat yüzde 14,4 oranında azalmıştır.

2009 yılında yüzde 4,7 oranında daralan GSYH'ya toplam tüketiminin katkısı yüzde -0,8, toplam sabit sermaye yatırımlarının katkısı yüzde -4,5, stok değişiminin katkısı yüzde -2,1 puan olurken, net mal ve hizmet ihracatının katkısı yüzde 2,7 puan olmuştur. Toplam nihai yurt içi talepteki daralma (stoklar hariç) yüzde 5,3 olarak gerçekleşmiştir.

2. İşgücü Piyasasındaki Gelişmeler

2010 yılının Ocak ayında işgücündeki artış 2009 yılının aynı dönemine göre 1 milyon 230 bin kişi olurken, aynı dönemde istihdam edilenlerin sayısı 2009 yılının Ocak ayına göre 1 milyon 289 bin kişi artarak 21 milyon 162 bin kişiye ulaşmıştır. Buna göre işsiz sayısı 59 bin kişi azalmıştır. 2010 yılının Ocak ayında, bir önceki yılın aynı dönemine göre, tarım, sanayi ve hizmetler sektöründe sırasıyla, 706 bin kişi, 202 bin kişi ve 381 bin kişi istihdam artışı gözlenmiştir. Tarım dışı istihdam ise söz konusu dönemde önceki yılın aynı dönemine göre 583 bin kişi artmıştır. Türkiye genelindeki işsizlik oranı 2010 yılının Ocak ayında, 2009 yılının aynı dönemine göre 1 puan azalarak yüzde 14,5 olarak gerçekleşmiştir. Bu dönemde, Türkiye'de tarım dışı işsizlik oranı geçen yıla göre 0.9 puan azalarak yüzde 17,6; genç nüfusta işsizlik oranı ise geçen yıla göre 1.1 puan azalarak yüzde 25,6 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 3: İşgücü Piyasasındaki Gelişmeler

	2009						2010
	Ocak	I	II	III	IV	Yıllık	Ocak
Çalışma Çağındaki Nüfus	51.323	51.360	51.575	51.789	52.007	51.686	52.150
İşgücüne Katılma Oranı (%)	45,8	45,9	48,2	49,3	48,1	47,9	47,5
İşgücü	23.523	23.582	24.837	25.537	25.011	24.748	24.753
İstihdam	19.873	19.779	21.455	22.108	21.741	21.277	21.162
İşsiz	3.650	3.802	3.382	3.429	3.270	3.471	3.591
İşsizlik Oranı (%)	15,5	16,1	13,6	13,4	13,1	14,0	14,5
Tarım Dışı İşsizlik Oranı	18,5	19,3	17,0	17,0	16,2	17,4	17,6
Genç Nüfusta İşsizlik Oranı	26,7	27,6	24,3	24,4	24,2	25,0	25,6
İstihdamın Sektörel Dağılımı							
Tarım	4.333	4.378	5.408	5.839	5.328	5.240	5.039
Sanayi	4.079	4.016	3.935	4.096	4.264	4.079	4.281
Hizmetler (*)	11.461	11.385	12.112	12.173	12.149	11.958	11.842

Kaynak: TÜİK

(*) İnşaat dahildir.

2009 yılının tamamında işgücündeki artış 2008 yılına göre 943 bin kişi olurken, aynı dönemde istihdam edilenlerin sayısı 83 bin kişi artarak 21 milyon 277 bin kişiye ulaşmıştır. İstihdam verileri sektörel açıdan değerlendirildiğinde ise, tarım ve hizmetler sektörlerinde istihdam edilen kişi sayısı bir önceki yıla göre sırasıyla 238 bin kişi ve 156 bin kişi artarken, sanayi sektöründe ise 311 bin kişilik istihdam azalmıştır. Tarım dışı istihdam ise söz konusu dönemde önceki yılın aynı dönemine göre 155 bin kişi azalmıştır. 2009 yılında yaşanan küresel ekonomik kriz, işgücü piyasasını olumsuz etkilemiş ve Türkiye'de işsiz sayısının 2008 yılına göre 860 bin kişi artmasına yol açmıştır. Böylece 2009 yılında Türkiye genelindeki işsizlik oranı 2008 yılına göre 3 puan artarak yüzde 14'e yükselmiştir. Bu dönemde, Türkiye'de tarım dışı işsizlik oranı geçen yıla göre 3.8 puan artarak yüzde 17,4; genç nüfusta işsizlik oranı ise geçen yıla göre 4.5 puan artarak yüzde 25 olarak gerçekleşmiştir.

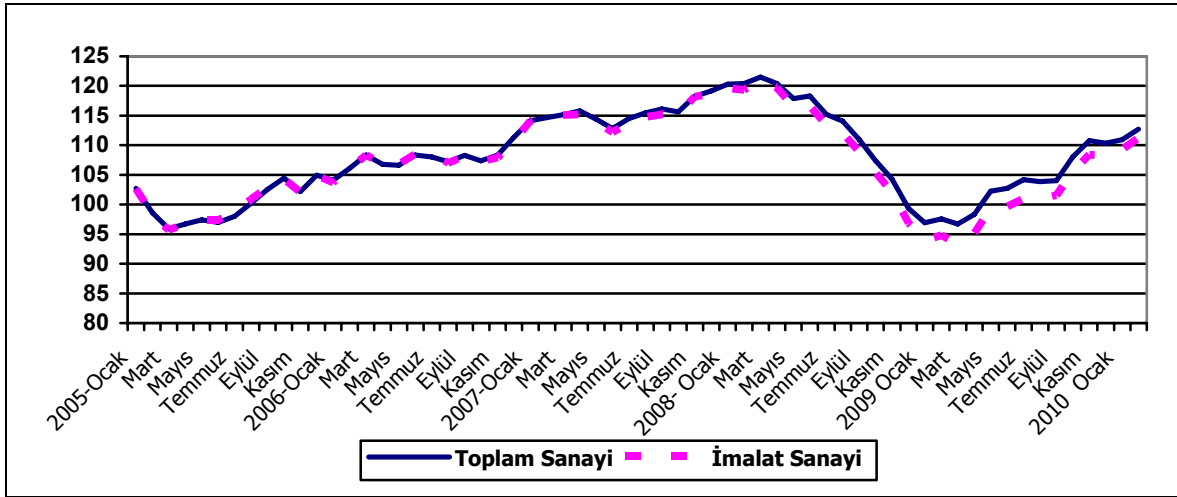
3. Üretim ve Talebe İlişkin Son Gelişmeler

a. Aylık Sanayi Üretimi ve Kapasite Kullanım Oranları

Aylık verilere göre, sanayi üretimi, 2010 yılı Şubat ayında bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 18,1 oranında artmıştır. Böylece yılın ilk iki ayında sanayi üretimi ortalama yüzde 15,1 oranında artmıştır. Mevsimsel düzeltilmiş sanayi üretim endeksinde ise Şubat ayında Ocak ayına göre yüzde 1,6 oranında artış gerçekleşmiştir.

2010 yılı Şubat ayında, bir önceki yılın aynı ayına göre, imalat sanayi, madencilik ve enerji sektörleri üretimleri sırasıyla, yüzde 20,5, yüzde 12,2 ve yüzde 5 oranlarında artmıştır.

Şekil 1: Mevsim ve Takvim Etkisinden Arındırılmış Üretim Endeksleri (2005=100)

Kaynak: TÜİK

2010 yılı Şubat ayı imalat sanayi üretimindeki artışta; endeks içindeki payları yüksek olan, tekstil ürünleri, gıda ürünleri, taş-toprak, taşıt ve kimya alt sektörlerinde kaydedilen üretim artışları etkili olmuştur.

Tablo 4: Aylık Sanayi Üretim Endeksi

(Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre Yüzde Değişme)

	Yıllık		2009				2010	
	2008	2009	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Ocak	Şubat
Sanayi	-0,9	-9,6	-8,9	6,5	-2,2	25,3	12,3	18,1
Madencilik	7,5	-2,7	-5,6	5,5	2,8	15,1	0,6	12,2
İmalat	-1,8	-10,9	-9,7	6,6	-2,8	28,0	14,6	20,5
Gıda-İçecek	4,1	-1,2	-12,5	11,0	-3,2	20,3	11,9	12,3
Tekstil	-10,7	-10,0	-9,1	6,3	-7,7	36,3	19,5	28,7
Giyim	-12,0	-9,6	-12,7	1,5	-5,9	9,2	-0,6	14,9
Petrol Ürünleri	-2,4	-25,2	-31,0	-23,0	-12,8	4,2	-9,2	-11,9
Kimya	-0,3	1,0	7,1	15,2	6,8	34,4	12,6	21,2
Toprak Ürünleri	-1,8	-12,5	-14,8	3,5	-11,2	28,1	14,2	15,1
Ana Metal	-2,0	-15,2	-11,2	14,5	-2,4	15,3	-0,9	2,8
Metal Eşya	-6,8	-19,1	-16,4	1,6	-7,2	34,2	17,5	35,1
Makine-Teçhizat	-4,8	-10,4	-6,7	9,4	-6,6	24,1	15,7	21,6
Taşıt Araçları	5,9	-30,2	-15,5	-0,2	13,1	85,3	66,7	71,0
Enerji	3,8	-2,3	-4,0	6,3	0,6	10,9	3,2	5,0

Kaynak: TÜİK

2010 yılı Nisan ayı toplam imalat sanayi kapasite kullanım oranı 2009 yılının Nisan ayına göre 11,9 puan artarak yüzde 72,2 oranında gerçekleşmiştir. Bir önceki aya göre ise kapasite kullanım oranı Nisan ayında 4,3 puan artış göstermiştir.

Tablo 5: Aylık Kapasite Kullanım Oranı (Yüzde)

	Yıllık		2009			2010			
	2008	2009	Ekim	Kasım	Aralık	Ocak	Şubat	Mart	Nisan
İmalat Sanayi	75,2	65,0	68,0	69,2	67,6	67,8	67,8	67,9	72,2
Gıda-İçecek	73,2	68,7	71,9	70,4	69,7	69,9	69,9	68,7	70,1
Tekstil Ürünleri	71,0	67,5	71,2	74,1	71,7	71,9	72,1	75,1	76,7
Giyim	72,4	67,3	70,8	71,9	72,5	71,4	72,3	72,6	73,7
Basım Yayım	65,0	67,5	71,8	70,3	67,4	67,8	68,2	68,7	68,9
Petrol Ürünleri	87,2	53,8	57,2	56,3	50,4	49,3	48,2	41,1	66,3
Kimya	73,8	69,2	73,8	76,1	73,3	72,0	71,4	72,6	78,1
Metal Olmayan Diğer Mineral	77,2	66,1	69,7	70,6	69,8	69,2	68,5	67,0	71,5
Ana Metal	82,8	70,0	58,5	60,9	60,8	61,0	62,0	60,8	79,2
B.y.s. Makine ve Teçhizat	71,5	60,8	63,5	64,6	62,2	63,2	64,8	63,9	68,0
Motorlu Taşıtlar	83,8	57,9	64,7	66,1	62,6	65,9	66,1	66,1	69,4

Kaynak: TCMB

b. Yurtiçi Talebe İlişkin Göstergelerdeki Gelişmeler

2010 yılının Şubat ayında; beyaz eşya üretim, ihracat, yurtiçi satışları ve ithalatı bir önceki yılın aynı ayına göre sırasıyla, yüzde 44,8, yüzde 26,4, yüzde 51,8 ve yüzde 101 oranında artmıştır. Ocak-Şubat 2010 döneminde; bu ürünlerin üretim, ihracat, yurtiçi satışları ve ithalatında sırasıyla, yüzde 40,8, yüzde 28,9, yüzde 49 ve yüzde 101 oranında artış kaydedilmiştir.

Otomobil üretimi; 2009 yılının Mart ayında yüzde 50,2 oranında, Ocak-Mart döneminde de yüzde 63,4 oranında artmıştır. 2010 yılının Mart ayında otomobil ihracatı, 2009 yılının aynı dönemine göre, yüzde 34 oranında, Ocak-Mart döneminde de yüzde 52,9 oranında artmıştır. 2009 yılının Ocak-Mart döneminde yüzde 87,8 olarak gerçekleşen otomobil ihracat-üretim oranı, 2010 yılının aynı döneminde yüzde 82,1 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 6: Yurtiçi Talebe İlişkin Göstergeler

(Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre Yüzde Değişme)

				2009			2010		
	2007	2008	2009	Ekim	Kasım	Aralık	Ocak	Şubat	Mart
Beyaz Eşya Yurtiçi Satışları*	-1,8	-3,5	-4,5	-5,4	2,1	-5,6	46,3	51,8	
Toplam Otomobil Üretimi	16,3	-2,1	-17,8	0,9	31,4	138,6	96,4	53,6	50,2
Toplam Otomobil Satışları	-4,2	-14,4	20,9	-30,1	3,4	120,9	-4,4	42,5	-16,4
İthal Otomobil Satışları	-7,3	-12,6	17,8	-28,9	6,0	95,5	9,5	47,1	-22,6
Trafiğe Kaydedilen Araç Sayısı	-25,0	-3,8	-13,8	0,2	-25,8	35,2	-13,8		

* Buzdolabı, çamaşır makinesi, bulaşık makinesi ve fırından oluşan beyaz eşya kapsamına; 2010 yılı Ocak ayından itibaren derin dondurucu ve kurutma makinesi eklenmiştir.

2009 yılının tümünde yüzde 20,9 oranında artan, 2009 yılının Ocak-Mart döneminde ise yüzde 7,6 oranında azalan toplam otomobil satışları, 2010 yılının Ocak-Mart döneminde yüzde 1,6 oranında azalmıştır.

2009 yılının Ocak-Mart döneminde yüzde 3,7 oranında azalan, 2009 yılının tümünde ise yüzde 17,8 oranında artan ithal otomobil satışları, 2010 yılının Ocak-Mart döneminde yüzde 2,8 oranında azalmıştır. 2009 yılının Ocak-Mart döneminde yüzde 70,2 olarak gerçekleşen ithal otomobil-toplam otomobil satış oranı, 2010 yılının aynı döneminde yüzde 69,3 olarak gerçekleşmiştir.

II. Ödemeler Dengesi

1. Cari işlemler Dengesi

A.B.D. konut piyasası kaynaklı ortaya çıkan ve hızlı bir şekilde diğer ülkelere yayılan finansal krizin ekonomik bir nitelik kazanmasıyla başlayan küresel çapta daralma, 2009 yılında daha da derinleşerek Türkiye'nin dış ticaretini olumsuz etkilemiştir. Bu gelişmelerin bir sonucu olarak, ihracat 2008 yılına göre yüzde 22,6 oranında azalarak 2009 yılında 102,1 milyar dolara gerilemiştir. 2010 yılının ilk iki ayında ise ihracat önceki yılın aynı dönemine göre 0,8 puan azalmıştır. Söz konusu dönemde işlenmemiş altın ihracatında 2009 yılında yaşanan olağandışı artışların yaşanmaması, 2010 yılının aynı döneminde ihracatın yaklaşık aynı kalmasına neden olmuştur. İşlenmemiş altın ihracatının yer aldığı 71. fasıl hariç ihracatın Ocak-Şubat dönemi gelişimine bakıldığında; yüzde 15,6 oranında ihracatta bir artış olduğu görülmektedir. 2009 yılında yüzde 72,5 olan ihracatın ithalatı karşılama oranı 2009 yılının ilk iki ayında yüzde 69,9 düzeyinde gerçekleşerek büyüme sürecinin olduğu dönemler seviyesine inmiştir. Bu gelişmelerin bir sonucu olarak, dış ticaret açığı Ocak-Şubat döneminde yüzde 103,5 oranında artarak 6,8 milyar dolar olmuştur.

Tablo 7: Dış Ticaret Dengesindeki Gelişmeler

(Milyon Dolar)

	İhracat		Yüzde Değişme		İthalat		Yüzde Değişme		Dış Ticaret Dengesi	
	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010
Ocak	7.886	7.867	-25.8	-0.2	9.282	11.524	-43.2	24,2	-1.397	-3.657
Şubat	8.435	8.323	-23.9	-1.3	9.075	11.640	-43.4	28.3	-639	-3.317
Mart	8.157		-28.6		10.525		-37.4		-2.367	
Nisan	7.562		-33.4		10.121		-43.4		-2.558	
Mayıs	7.348		-41.1		10.868		-43.7		-3.520	
Haziran	8.335		-29.2		12.501		-35.8		-4.165	
Temmuz	9.057		-28.1		12.844		-37.5		-3.787	
Ağustos	7.823		-29.2		12.814		-33.4		-4.991	
Eylül	8.481		-33.7		12.485		-30.2		-4.003	
Ekim	10.090		3.8		12.740		-14.7		-2.649	
Kasım	8.903		-5.2		12.617		4.5		-3.713	
Aralık	10.053		30.2		15.011		31.5		-4.942	
Toplam	102.129	16.189	-22.6	-0.8	140.926	23.164	-30.3	26.2	-38.730	-6.974

Kaynak: TÜİK

2009 yılı Ocak-Şubat döneminde 16,3 milyar dolar olan toplam ihracat, 2010 yılının aynı döneminde yüzde 0,8 oranında azalarak 16,2 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2010 yılı Şubat döneminde imalat sanayii ürünleri ihracatı yüzde 2,9 oranında azalırken, madencilik ürünleri ihracatı yüzde 121,5, tarım ve ormanlık ürünleri ihracatı ise yüzde 14,3 oranında artmıştır. Şubat ayında ihracattaki artışı sınırlayan sektörler, yukarıda da bahsedildiği üzere 71. fasıl altında yer alan

işlenmemiş altın ile durgunluk dönemlerine karşı daha hassas bir yapıya sahip olan demir çelik sektörü olmuştur.

Tablo 8: Sektörel İhracat

(Milyon Dolar)

	Yıllık		Yüzde Değişme	Ocak- Şubat		Yüzde Değişme
	2008	2009		2009	2010	
Toplam	132.027	102.129	-22.6	16.321	16.189	-0,8
Tarım ve Ormancılık	3.936	4.347	10.4	717	820	14,3
Madencilik	2.155	1.683	-21.9	154	341	121,5
İmalat	125.164	95.436	-23.8	15.340	14.890	-2,9
Seçilmiş Fasıllara Göre İhracat						
Kara taşıtları	18.326	12.258	-33.1	1.442	2.275	57,8
Demir ve çelik	14.946	7.639	-48.9	1.326	913	-31.2
Kazan-makine-mek.cihaz	10.259	8.130	-20.8	1.135	1.291	13.8
Örme giyim eşyası	8.022	6.925	-13.7	1.088	1.206	10.8
Elektrikli makina. cihazlar	7.423	6.636	-10.6	907	997	9.9
Mineral yakıt. mineral yağlar	5.148	3.901	-24.2	353	632	79.3
Örülmemiş giyim eşyası	5.445	5.327	-2.2	725	758	4.6
Demir veya çelikten eşya	4.130	4.549	10.1	684	661	-3.3
Plastik ve mamulleri	2.822	3.093	9.6	400	486	21.7
İnci kıymetli taş ve mamülleri	5.383	5.929	10.1	2.750	506	-81.6

Kaynak: TÜİK

2009 yılında küresel krizin bir yansıması olarak ortaya çıkan resesyon süreci Avrupa Birliğini de derinden etkilemiş olup söz konusu ülke grubunun ihracat içindeki payı azalmıştır. Nitekim, 2008 yılında yüzde 48 olan AB'nin toplam ihracat içindeki payı 2009 yılında yüzde 46'ya düşmüştür. 2010 yılı Ocak-Şubat döneminde ise bu oran yüzde 49'a yükselmiştir. OECD ülkelerinin toplam ihracat içindeki payı ise, aynı dönemde yüzde 53,1'den yüzde 55'e yükselmiştir. 2010 yılının Şubat ayında en fazla ihracat yapılan ülkeler ise sırasıyla Almanya, İtalya, Fransa ve İngiltere olmuştur.

Tablo 9: Ülke Gruplarına Göre İhracat

(Milyon Dolar)

	Yıllık		Yüzde Değişme	Ocak-Şubat		Yüzde Değişme
	2008	2009		2009	2010	
AB Ülkeleri	63.375	46.985	-25,9	7.976	6.507	-18,4
Türkiye Serbest Bölgeleri	3.015	1.957	34,9	303	302	-0,3
Diğer Ülkeler	65.637	53.187	-19	8.214	9.814	19,5
Ülke Grupları						
OECD Ülkeleri	70.472	54.227	-23.1	11.745	9.203	27,6
EFTA Ülkeleri	3.262	4.327	32.7	432	265	62,8
Karadeniz Ekonomik İşbirliği	20.867	12.315	-41.0	4.758	4.060	17,2
Ekonomik İşbirliği Teşkilatı	6.248	5.945	-4.8	1.494	892	67,4
Bağımsız Devletler Topluluğu	13.938	8.742	-37.3	4.438	3.795	16,9
Türk Cumhuriyetleri	3.749	3.397	-9.4	536	322	66,4
İslam Konferansı Teşkilatı	32.597	28.663	-12.1	3.255	2.418	34,6
Toplam	132.027	102.129	-22,6	16.321	16.189	-0,8

Kaynak: TÜİK

İhracatçı Birliklerinin (TİM) kayıtlarına göre 2010 yılı Mart ayı ihracatı bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 34,3 oranında artarak 9,6 milyar dolar olmuş ve 2010 yılı için ihracatta başlaması muhtemel toparlanma eğilimini göstermiştir. Böylece, 2010 yılının Ocak-Mart döneminde toplam ihracat bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 22,4 oranında artarak 25,7 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 10: İhracatçı Birlikleri Kayıtlarına Göre İhracat

(Milyon Dolar)

	Mart			Ocak-Mart		
	2009	2010	Yüzde Değişme	2009	2010	Yüzde Değişme
TOPLAM	7.124	9.569	34,3	20.991	25.686	22,4
Taşıt Araçları ve Yan Sanayii	1.259	1.794	42,5	3.359	4.738	41,1
Hazır Giyim ve Konfeksiyon	971	1.244	28,1	3.075	3.558	15,7
Demir Çelik Ürünleri	932	1.042	11,8	2.900	2.533	-12,7
Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	587	1.027	75,0	1.740	2.712	55,9
Elektrik-Elektronik	603	803	33,2	1.713	2.141	24,9
Makine ve Aksamları	457	520	13,8	1.294	1.396	7,9
Tekstil ve Hammaddeleri	416	551	32,5	1.184	1.510	27,5
Demir ve Demir Dışı Metaller	318	495	55,7	911	1.329	45,8
Hububat.Bakliyat.Yağlı Tohumlar ve Mamulleri	295	358	21,3	903	986	9,1
Çimento ve Toprak Ürünleri	239	302	26,4	658	777	18,1
Ağaç Mamülleri ve Orman Ürünleri	184	253	37,5	539	667	23,6
Madencilik Ürünleri	145	242	66,7	422	715	69,5
Yaş Sebze ve Meyve	151	197	30,6	490	554	13,1
Hali	78	102	31,7	207	261	26,3

Kaynak: TİM

Ekonomik büyümenin 2009 yılının son çeyreği itibariyle başlamasıyla beraber iç talebin ve üretimin canlanması, 2009 yılının ilk dokuz ayında önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 38,5 oranında azalan ithalatın 2009 yılının son üç ayında yüzde 5 oranında artmasına neden olmuştur. 2010 yılının ilk iki ayında söz konusu artış trendi devam etmiş ve ithalat 2009 yılının aynı dönemine göre yüzde 26,2 oranında artarak 23,2 milyar dolar seviyesine yükselmiştir. Söz konusu dönemde en çok ithalat yapılan ülkeler sırasıyla Rusya Federasyonu, Çin, Almanya ve A.B.D. olmuştur.

Tablo 11: Geniş Ekonomik Gruplara Göre İthalat

(Milyon Dolar)

	Yıllık		Yüzde Değişme	Ocak-Şubat		Yüzde Değişme
	2008	2009		2009	2010	
Toplam İthalat	201.964	140.926	-30,3	18.357	23.164	26,2
Sermaye	28.020	21.475	-23,5	2.682	3.246	21,0
Ara malları	151.744	99.491	-34,5	13.300	16.878	26,9
Tüketim	21.489	19.288	-10,4	2.261	2.992	32,3
Enerji İthalatı	48.281	23.997	-50,3	4.567	5.126	12,2
Enerji Dışı İthalat	153.679	116.929	-23,9	8.733	11.752	34,6

Kaynak: TÜİK

2009 yılında ithalatta en büyük paya sahip ürünler mineral yakıtlar ve yağlar, makina-teçhizat, elektrikli makina ve cihazlar, demir-çelik ve kara taşıtları olmuştur. 2010 yılı Ocak-Şubat döneminde de bu durum devam etmektedir.

Tablo 12: Seçilmiş Fasıllara Göre İthalat

	Yıllık		Yüzde Değişme	Ocak-Şubat		Yüzde Değişme
	2008	2009		2009	2010	
Toplam İthalat	201.964	140.926	-30,2	18.357	23.164	26,2
-Mineral yakıt. yağlar	48.207	29.887	-38,1	4.567	5.126	12,2
-Kazan. makine. mek. cihaz	22.539	17.138	-24,0	2.159	2.576	19,3
-Elek. makine ve cihazlar	13.893	12.250	-11,8	1.460	2.067	41,6
-Demir ve çelik	23.158	11.345	-51,0	1.503	1.986	32,2
-Kara taşıtları	12.790	8.976	-29,8	770	1.282	66,4
-Plastik ve mamulleri	9.385	6.945	-26,0	821	1.283	56,3
-Eczacılık ürünleri	4.360	4.081	-6,4	555	614	10,5
-Organik kimyasal ürünler	4.421	3.342	-24,4	432	589	36,5
-Optik alet ve cihazlar	3.444	2.834	-17,7	374	457	22,2
-İnci, kıymetli taş ve mam.	5.654	2.004	-64,6	74	176	137,2
-Pamuk, pamuk ipliği	2.330	2.098	-10,0	228	449	96,7

Kaynak: TÜİK

a. Hizmetler Dengesi

Turizm gelirleri 2010 yılı Ocak-Şubat döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre değişmeyerek 1,5 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemde hizmetler başlığının diğer önemli bir kalemi olan taşımacılık kaleminde 171 milyon dolar tutarında net çıkış gerçekleşmiştir. İnşaat hizmetlerinden kaynaklanan net döviz girişi, 2010 yılının ilk iki ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 8,2 oranında azalarak 123 milyon dolara gerilemiştir. Bu gelişmeler sonucunda, 2009 yılının Ocak-Şubat döneminde toplam 447 milyon dolar fazla veren hizmetler dengesi kalemi 2010 yılının aynı döneminde yüzde 33,1 oranında bir azalış göstererek 299 milyon dolar fazla vermiştir.

b. Gelir Dengesi

2010 yılı Ocak-Şubat döneminde gelir dengesi kaleminde 1,2 milyar dolar net çıkış kaydedilmiştir. Bu dönemde yatırım geliri başlığında yer alan doğrudan yatırımlar, portföy yatırımları ve diğer yatırımlar kaleminde görülen çıkışlar sırasıyla 137 milyon dolar, 252 milyon dolar ve 789 milyon dolar olmuştur. Diğer yatırımları bileşenlerinden olan faiz giderleri ise aynı dönemde 936 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

c. Cari Transferler

2010 yılının Ocak-Şubat döneminde cari transferler bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 41,6 oranında azalarak 192 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 13: Cari İşlemler Dengesi

(Milyon Dolar)

	Yıllık		Ocak-Şubat	
	2008	2009	2009	2010
I. Dış Ticaret Dengesi	-53.021	-24.856	-36	-4.866
1.İhracat f.o.b.	132.028	102.130	16.321	16.190
2.İthalat c.i.f.	-201.964	-140.927	-18.357	-23.164
3.Diğer	16.915	13.941	2.000	2.108
II. Hizmetler Dengesi (Net)	17.121	16.186	447	299
1.Taşımacılık	-134	935	-172	-171
2.Turizm	18.445	17.103	951	896
3.İnşaat Hizmetleri	974	1.090	134	123
4.Sigorta Hizmetleri	-684	-537	-84	-93
5.Finansal Hizmetler	-137	-362	-15	-31
6.Diğer Ticari Hizmetler	-1.287	-1.484	-256	-238
7.Resmi Hizmetler	-778	-846	-165	-131
8.Diğer Hizmetler	722	287	54	-56
III. Gelir Dengesi	-8.159	-7.671	-1.541	-1.197
1. Ücret Ödemeleri	-66	-105	-15	-19
2. Yatırım Geliri	-8.093	-7.566	-1.526	-1.178
Doğrudan Yatırımlar	-2.610	-2.266	-425	-137
Portföy Yatırımları	972	267	-264	-252
Diğer Yatırımlar	-6.455	-5.567	-837	-789
Faiz Gideri	-8.477	-7.252	-1.147	-936
Uzun Vade	-7.835	-6.712	-1.030	-892
Kısa Vade	-642	-540	-117	-44
IV. Cari Transferler	2.113	2.299	329	192
İşçi Gelirleri	1.431	934	129	136
Cari İşlemler Dengesi	-41.946	-14.042	-801	-5.572

Kaynak: TCMB

2. Sermaye Hareketleri Dengesi ve Uluslararası Rezervler

2010 yılının Ocak-Şubat döneminde 3,2 milyar dolar tutarında net sermaye girişi gerçekleşmiştir. Aynı dönemde yurt dışında yerleşik kişilerin yurt içinde yaptıkları net doğrudan yatırımlar bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 55,4 oranında azalarak 797 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Bu dönemde yurt dışında yerleşik kişilerin net gayrimenkul alımları 220 milyon dolar olarak kaydedilmiştir. Aynı dönemde, yurt içinde yerleşik kişilerin yurt dışında yaptıkları net yatırımlar 145 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Bu gelişmeler sonucunda doğrudan yatırımlarda gerçekleşen net sermaye girişi, 2010 yılının ilk iki ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 55,8 oranında azalarak 652 milyon dolar olmuştur.

2010 yılının Ocak-Şubat döneminde portföy yatırımlarında net sermaye çıkışı 214 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemde yurtiçinde yerleşiklerin yurt dışında 1 milyar dolar tutarında net menkul değer alımı gerçekleştirdiği görülmektedir. Söz konusu dönemde, yurtdışında yerleşik kişiler hisse senedi ve borçlanma senetleri piyasalarında sırasıyla 208 milyon dolar ve 613 milyon dolar net alım gerçekleştirmişlerdir.

Tablo 14: Sermaye Hareketleri

(Milyon Dolar)

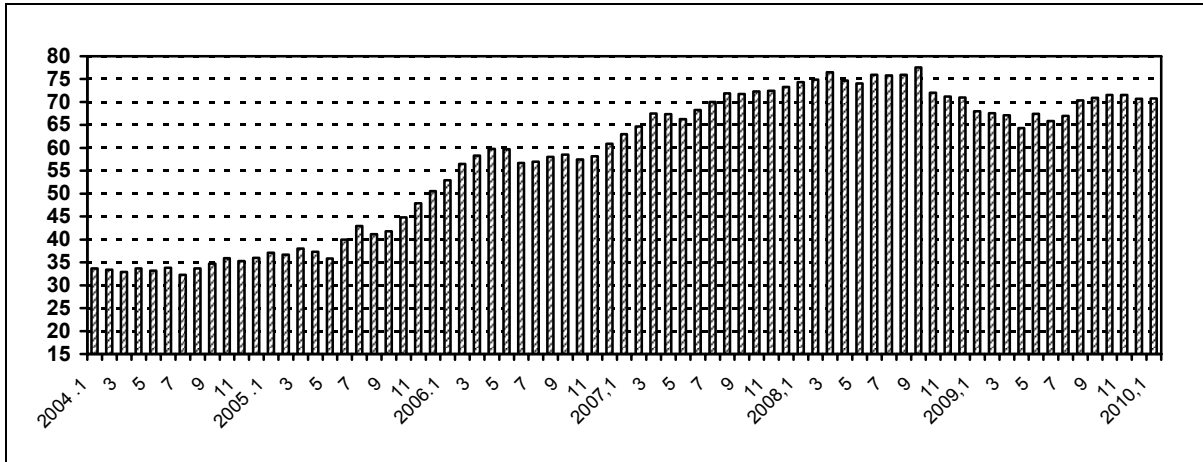
	Yıllık		Ocak-Şubat	
	2008	2009	2009	2010
Sermaye ve Finans Hesapları	36.305	5.435	-2.569	3.177
1. Doğrudan Yatırımlar (net)	15.720	6.080	1.474	652
-Yurtdışında	-2.549	-1.554	-313	-145
-Yurtiçinde	18.269	7.634	1.787	797
2. Portföy Yatırımları (net)	-5.046	196	-2.740	-214
-Hisse Senetleri	716	2.827	-435	208
-Borç Senetleri	-4.486	111	-1.289	613
3. Diğer Yatırımlar (net)	24.574	-730	-1.123	1.766
Ticari Krediler (Yükümlülükler)	1.565	-1.161	-674	-992
Krediler (Yükümlülükler)	30.138	-12.740	-1.631	-2.172
-Genel Hükümet	3.443	928	-9	351
-Bankalar	3.017	-4.129	-972	-1.017
-Diğer Sektörler	23.678	-9.539	-650	-1.506
4. Rezerv Varlıklar	1.057	-111	-180	973
Net Hata Noksan	5.641	8.607	3,370	2,395

Kaynak: TCMB

Diğer yatırımlar kaleminde 2009 yılının Ocak-Şubat döneminde 1,1 milyar dolar net çıkış, 2010 yılının aynı döneminde ise 1,8 milyar dolar net giriş gerçekleşmiştir. 2010 yılının ilk iki ayında dikkat çeken gelişme, hem verilen ticari kredilerde hem alınan ticari kredilerde geri ödemelerin kredilerden daha yüksek olmasıdır. Bu dönemde ayrıca bankaların döviz varlıkları da geçen yılın aynı dönemine göre artmıştır.

2009 yılının Ocak-Şubat döneminde 180 milyon dolar artan resmi rezervlerde 2010 yılının aynı döneminde dış finansman imkanlarının güçleşmesi ve kredi piyasalarında yaşanan daralma nedeniyle 973 milyon dolar kullanım olmuştur.

2009 yılı sonunda 70,7 milyar dolar seviyesinde bulunan Merkez Bankası brüt rezervleri, geçici verilere göre 2010 yılı Ocak ayında 70,8 milyar dolara yükselmiştir.

Şekil 2: Merkez Bankası Uluslararası Rezervleri (Milyar Dolar)

Kaynak: TCMB

III. Merkezi Yönetim Bütçesi

2010 yılı ilk çeyreği itibarıyla merkezi yönetim bütçe gelirleri 57 milyar TL, harcamaları ise 68,4 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Geçen yılın aynı dönemine göre gelirler yüzde 20,6, harcamalar ise yüzde 2,9 oranında artış göstermiş, böylece 2009 yılı ilk çeyreğinde 19,1 milyar TL olan merkezi yönetim bütçe açığı 2010 yılı ilk çeyreği itibarıyla 11,3 milyar TL'ye gerilemiş, faiz dışı denge ise 3,7 milyar TL fazla vermiştir.

Küresel mali krizden çıkış ve ekonomik faaliyetlerde canlanma belirtilerinin ortaya çıktığı 2010 yılı ilk çeyreğinde merkezi yönetim bütçesi gelirleri de benzer bir seyir izleyerek bütçe tahminleriyle uyumlu bir seviyede gerçekleşmiştir. Mali krizin en derin yaşandığı aylar olan 2009 yılı ilk çeyreğinin oluşturduğu baz etkisiyle ve yıl başında yapılan bazı vergi oranlarındaki ve tutarlarındaki güncellemeler sonucunda yılın ilk üç ayında vergi gelirleri geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 25,6 oranında bir artış göstermiştir. Diğer taraftan cari transferler ve sosyal güvenlik kurumları devlet primi kalemlerindeki yüksek artışlara rağmen merkezi yönetim bütçe harcamaları geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 2,9 artarak mali disiplinle uyumlu bir seyir izlemektedir.

Tablo 15: Merkezi Yönetim Bütçesi Büyüklükleri

(Milyon TL)

	Ocak-Mart		Yüzde Değişme	2010 Bütçe Tah./Baş. Ödeneği	Gerç. Oranı (%)
	2009	2010			
Gelirler	47.298	57.032	20,6	236.794	24,1
Genel Bütçe Gelirleri	45.436	54.718	20,4	229.947	23,8
Vergi Gelirleri	38.144	47.902	25,6	193.324	24,8
Vergi Dışı Gelirler	5.548	6.237	12,4	24.571	25,4
Sermaye Gelirleri	1.343	57	-95,7	10.649	0,5
Alınan Bağış ve Yardımlar	359	462	28,5	964	47,9
Alacaklardan Tahsilat	42	60	44,4	438	13,8
Özel Bütçe Gelirleri	1.008	1.461	45,0	4.898	29,8
Düzenleyici ve Denet. Kurullar	855	852	-0,2	1.949	43,7
Harcamalar	66.425	68.373	2,9	286.981	23,8
Faiz Dışı Harcamalar	48.334	53.374	10,4	230.231	23,2
Personel Giderleri	14.497	16.224	11,9	60.349	26,9
Sosyal Güv. Kur. Devlet Primi	1.769	2.754	55,7	11.110	24,8
Mal ve Hizmet Alımları	4.802	4.202	-12,5	25.190	16,7
Cari Transferler	24.179	27.719	14,6	102.173	27,1
Sermaye Giderleri	1.110	1.012	-8,8	18.924	5,3
Sermaye Transferleri	387	281	-27,4	3.429	8,2
Borç Verme	1.591	1.181	-25,7	6.903	17,1
Yedek Ödenek	0	0	0,0	2.153	0,0
Faiz Harcamaları	18.090	14.999	-17,1	56.750	26,4
Bütçe Dengesi	-19.127	-11.341	-40,7	-50.187	22,6
Faiz Dışı Denge	-1.037	3.659	-453,0	6.563	55,7

Kaynak: Maliye Bakanlığı (Kamu Hesapları Bülteni)

2010 yılının ilk çeyreğinde, genel bütçe gelirleri bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 20,6 oranında artarak 57 milyar TL düzeyinde gerçekleşmiştir. Genel bütçe gelirleri içerisinde, 2009 yılının Ocak-Mart dönemine göre, vergi gelirleri yüzde 25,6, vergi dışı gelirler ise yüzde 12,4 oranında artış göstermiştir. Böylece, bu dönemde 47,9 milyar TL vergi gelirleri tahsilatı gerçekleşirken, genel bütçe vergi dışı gelirleri 6,2 milyar TL olmuştur. Özel bütçeli idarelerin gelirleri ise geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 45 artarak 1,5 milyar TL olmuştur.

Tablo 16: Merkezi Yönetim Bütçesi Gelirleri

(Milyon TL)

	Ocak-Mart		Yüzde Değişme	2010 Bütçe Tahmini	Gerç. Oranı (%)
	2009	2010			
Merkezi Yönetim Bütçe Gelirleri	47.298	57.032	20,6	236.794	24,1
Genel Bütçe Gelirleri	45.436	54.718	20,4	229.947	23,8
Vergi Gelirleri	38.144	47.902	25,6	193.324	24,8
Gelir, Kar ve Ser. Kaz. Üz. Al. Ver.	13.458	14.216	5,6	59.481	23,9
Gelir Vergisi	9.439	9.590	1,6	41.516	23,1
Kurumlar Vergisi	4.018	4.626	15,1	17.965	25,7
Mülkiyet Üzerinden Al. Ver.	1.706	2.060	20,7	4.484	45,9
Motorlu Taşıtlar Vergisi	1.686	2.026	20,2	4.328	46,8
Diğer	21	34	64,0	156	21,8
Dahilde Alınan Mal ve Hizmet Ver.	15.194	19.496	28,3	86.366	22,6
Dahilde Alınan KDV	4.155	5.815	40,0	22.636	25,7
ÖTV	8.738	11.683	33,7	54.631	21,4
Banka ve Sig. Muam. Vergisi	1.092	917	-16,0	3.875	23,7
Özel İletişim Vergisi	1.099	964	-12,2	4.816	20,0
Diğer	111	116	4,8	408	28,6
Uluslararası Tic. ve Mua. Alınan Ver.	5.450	8.380	53,8	33.134	25,3
İthalde Alınan KDV	4.867	7.669	57,6	30.108	25,5
Diğer	583	711	21,9	3.025	23,5
Diğer Vergiler	1.133	537	-52,7	55	969,2
İd. Harçlar ve Üc. San. Dışı Arizi S.	1.203	1.945	61,8	5.405	36,0
Diğer vergi ve harçlar	2.336	1.268	-45,7	4.399	28,8
Vergi Dışı Gelirler	5.548	6.237	12,4	24.571	25,4
Sermaye Gelirleri	1.343	57	-95,7	10.649	0,5
Alınan Bağış ve Yardımlar	359	462	28,5	964	47,9
Alacaklardan Tahsilât	42	60	44,4	438	13,8
Özel Bütçe Gelirleri	1.008	1.461	45,0	4.898	29,8
Düz. ve Denet. Kurumların Gelirleri	855	852	-0,2	1.949	43,7

Kaynak: Maliye Bakanlığı (Kamu Hesapları Bülteni)

2010 yılının ilk üç ayında, gelir vergisi tahsilâtı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 1,6, kurumlar vergisi tahsilâtı ise yüzde 15,1 oranında artış göstererek sırasıyla 9,6 milyar TL ve 4,6 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Böylece gelir, kar ve sermaye kazancı üzerinden alınan vergiler geçen yılın Ocak-Mart dönemine göre yüzde 5,6'lık bir artışla 14,2 milyar TL olmuştur.

Bu dönemde dâhilde alınan mal ve hizmet vergileri tahsilâtı bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 28,3 oranında artarak 19,5 milyar TL olmuştur. Bu artışta dâhilde alınan KDV tahsilâtındaki yüzde 40 ve özel tüketim vergisi (ÖTV) tahsilâtındaki yüzde 33,7 oranındaki artışlar etkili olmuştur. Geçen yılın aynı dönemine göre motorlu taşıtlar vergisi (MTV) tahsilâtı yüzde 20,2 artarak 2 milyar TL olurken, Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi tahsilâtı ve özel iletişim vergisi tahsilâtı geçen yılın aynı dönemine göre sırasıyla yüzde 16 ve yüzde 12,2 oranında azalmıştır.

Ekonomik faaliyetlerdeki canlanma ve dış ticaretteki artışla birlikte, bu dönemde, uluslararası ticaret ve muamelelerden alınan vergiler geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 53 oranında artmış ve 8,4 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Bu dönemde, 2009 yılının aynı döneminde 4,9 milyar TL olarak gerçekleşen ithalde alınan KDV yüzde 57,6 oranın artmış ve 7,7 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

Diğer taraftan 2010 yılı Ocak-Mart döneminde genel bütçe vergi dışı gelirleri 6,2 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Vergi dışı gelirler içerisinde önemli bir kalem olan faizler, paylar ve cezalar bu dönemde yüzde 5,6 artarak 4,6 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

Söz konusu dönemde, özel bütçeli kuruluşların elde ettiği öz gelirler yüzde 45 artmış düzenleyici ve denetleyici kurumları gelirleri ise yüzde 0,2 oranında azalmıştır.

Tablo 17: Merkezi Yönetim Bütçesi Harcamaları

(Milyon TL)

	Ocak-Mart		Yüzde Değişme	2010 Bütçe Baş. Ödeneği	Gerç. Oranı (%)
	2009	2010			
Merkezi Yönetim Bütçe Harcamaları	66.425	68.373	2,9	286.981	23,8
Faiz Dışı Harcamalar	48.334	53.374	10,4	230.231	23,2
Personel Giderleri	14.497	16.224	11,9	60.349	26,9
Sos. Güv. Kur. Devlet Primi	1.769	2.754	55,7	11.110	24,8
Mal ve Hizmet Alımları	4.802	4.202	-12,5	25.190	16,7
Sağlık Harcamaları	1.757	1.122	-36,1	4.801	23,4
Diğer	3.045	3.081	1,2	20.389	15,1
Cari Transferler	24.179	27.719	14,6	102.173	27,1
KİT Görev Zararları	1.236	909	-26,4	3.038	29,9
Sos. Güv. Kuruluşları	13.431	15.088	12,3	58.949	25,6
Gelirden Ayrılan Paylar	5.016	6.579	31,2	23.908	27,5
Tarımsal Destekleme	2.356	3.165	34,4	5.605	56,5
Diğer	2.140	1.978	-7,6	10.672	18,5
Diğer cari	7.157	8.557	19,6	34.581	24,7
Sermaye Giderleri	1.110	1.012	-8,8	18.924	5,3
Sermaye Transferleri	387	281	-27,4	3.429	8,2
Borç Verme	1.591	1.181	-25,7	6.903	17,1
Yurtiçi	1.487	989	-33,5	6.298	15,7
Yurtdışı	104	192	85,1	605	31,8
Yedek Ödenek	0	0	0,0	2.153	0,0
Faiz Harcamaları	18.090	14.999	-17,1	56.750	26,4
İç Borç Faizi	15.393	12.546	-18,5	46.552	27,0
Dış Borç Faizi	2.679	2.386	-10,9	7.757	30,8

Kaynak: Maliye Bakanlığı (Kamu Hesapları Bülteni)

2010 yılı Ocak-Mart döneminde Merkezi Yönetim faiz dışı harcamaları geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 10,4 oranında artmış ve 53,4 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Faiz dışı harcamalar içerisinde personel giderleri yüzde 11,9 artarak başlangıç ödeneğiyle uyumlu bir seyir izlemiştir. Buna karşın aynı dönemde, sosyal güvenlik kurumlarına olan devlet primi ödemeleri; 15 Ocak 2010 tarihinden itibaren genel sağlık sigortası kapsamına alınan kamu personeli için yapılan sağlık sigortası ödemelerinin de etkisiyle yüzde 55,7 oranında bir artışla 2,8 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Aynı nedenden dolayı kamu personelinin sağlık giderlerinin genel sağlık sigortası kapsamında karşılanmasıyla; mal ve hizmet alımları kaleminde geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 12,5 oranında bir azalma olmuştur.

Cari transferler içerisinde KİT görev zararları geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 26,4 azalma göstermesine rağmen Sosyal Güvenlik Kuruluşlarına yapılan transferlerdeki yüzde 12,3 oranında ve tarımsal desteklemeye yönelik transferlerdeki yüzde 34,4 oranında artışla birlikte cari transferler geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 14,6 oranında artarak 27,7 milyar TL olarak

gerçekleşmiştir. Aynı dönemde, mahalli idarelere, fonlara ve diğer kurum ve kuruluşlara gelirlerden ayrılan paylar yüzde 31,2 oranında artmış ve 6,6 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

Bu dönemde, sermaye giderleri yaklaşık 1 milyar TL olarak gerçekleşirken, borç verme 1,2 milyar TL civarı olmuştur.

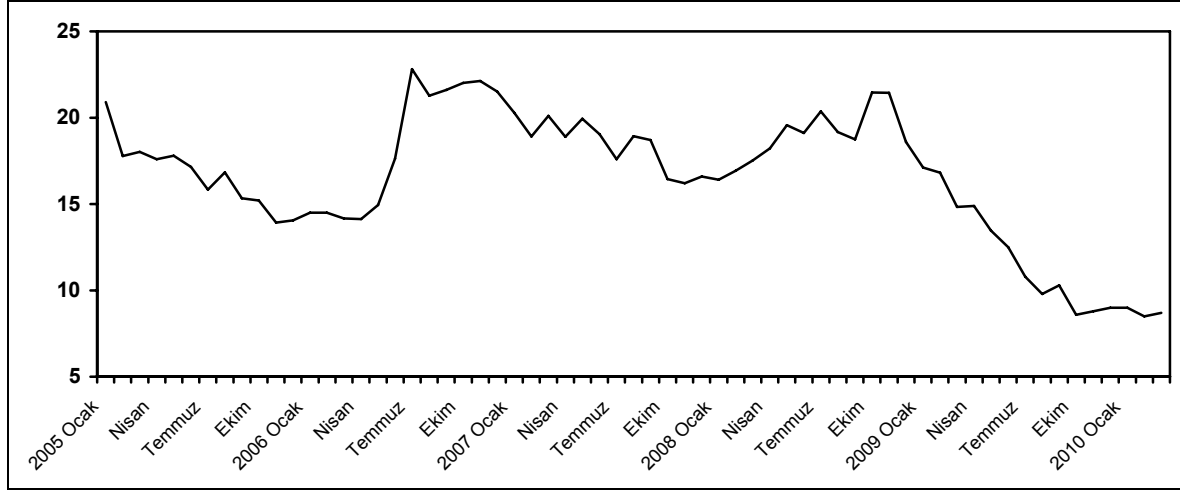
2010 yılının ilk çeyreği itibarıyla, merkezi yönetim bütçesi faiz harcamaları geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 17,1 oranında azalmış, böylece faiz harcamaları bütçe ödeneği tahminiyle uyumlu bir seyir izleyerek 15 milyar TL dolaylarında gerçekleşmiştir. Bu dönemde, 12,6 milyar TL tutarında iç borç faiz ödemesi, 2,4 milyar TL'lik ise dış borç faiz ödemesi gerçekleştirilmiştir.

Tablo 18: Merkezi Yönetim Bütçesi Borç Stoku

	2009 (Yılsonu)	2010 (Şubat)	(Milyon TL) Yüzde Değişme
Merkezi Yönetim Brüt Borç Stoku	441.507	452.662	2,5
İç Borç Stoku	330.005	339.434	2,9
Dış Borç Stoku	111.503	113.228	1,5
Borç Stoku Döviz-Faiz Yapısı	441.507	452.662	2,5
TL-Sabit Faizli	144.891	154.546	6,7
TL-Değişken Faizli	167.945	170.688	1,6
Döviz Cinsinden	128.671	127.429	-1,0
Döviz Cinsinden Sabit Faizli	91.055	89.442	-1,8
Döviz Cinsinden Değişken Faizli	37.615	37.987	1,0
Borç Stokunun Alacaklıya Göre Dağılımı			
İç Borç Stoku	330.005	339.434	2,9
Piyasa	269.082	277.653	3,2
Kamu Kesimi	60.923	61.781	1,4
Dış Borç Stoku	111.503	113.228	1,5
Kredi	49.920	50.269	0,7
Tahvil İhracı	61.582	62.959	2,2

Kaynak: Hazine Müsteşarlığı

Merkezi yönetim bütçesi borç stoku verileri incelendiğinde; Merkezi Yönetim Brüt Borç Stokunun 2010 yılının Şubat ayı sonu itibarıyla, 2009 yılsonuna göre yüzde 2,5 oranında artarak 452,7 milyar TL'ye yükseldiği görülmektedir. Bu dönemde iç borç stoku yüzde 2,9 oranında artarak 339,4 milyar TL, dış borç stoku ise yüzde 1,5 oranında artarak 113,2 milyar TL olmuştur. Brüt borç stoku içerisinde TL cinsinden sabit faizli borçlar 2009 yılsonuna göre yüzde 6,7 artarken TL cinsinden değişken faizli borçlardaki artış ise yüzde 1,7 olmuştur. Döviz cinsinden borçlar ise 2009 yılsonuna göre yüzde 1 azalarak 127,4 milyar TL'ye inmiştir. Döviz cinsi borçlardan 89,4 milyar TL'si sabit faizli, 38 milyar TL'si ise değişken faizlidir. Borçlanmanın alıcılara göre dağılımında ise; piyasaya olan borçlanmanın yüzde 3,2 oranında artışla 277,6 milyar TL, kamu kesimine olan borçların ise yüzde 1,4 oranında artarak 61,8 milyar TL'ye yükseldiği görülmektedir. Aynı dönemde dış borç stoku içerisinde yer alan uluslararası kuruluşlardan ve hükümet kuruluşlarından kullanılan krediler yüzde 0,7, yurt dışına yönelik tahvil ihracı yoluyla oluşan yükümlülükler ise yüzde 2,2 oranında artmıştır.

Şekil 3 : İç Borçlanma Faiz Oranı (Yıllık Bileşik)**IV. Parasal Büyüklükler ve Mali Piyasalardaki Gelişmeler**

2010 yılı Mart ayında, Net Dış Varlıklar 0,8 milyar dolar artarken, İç Döviz Yükümlülükleri 0,8 milyar dolar azalmıştır. Varlık ve yükümlülük kalemlerinde görülen bu gelişme neticesinde Merkez Bankası Net Döviz Pozisyonu 1,6 milyar dolar artarak 35 milyar dolara çıkmıştır. Bu dönemde piyasadaki düzenli ihaleler yoluyla TL karşılığı döviz alımı yapılmasının da etkisiyle Merkez Bankası Net Rezervleri 586 milyon dolar artarak 67,9 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablo 19: Merkez Bankası Net Döviz Pozisyonu*

(Milyon Dolar)

	2008	2009	2010		
	Aralık	Aralık	Ocak	Şubat	Mart
Net Döviz Pozisyonu	36.300,6	37.271,8	35.338,7	33.431,0	35.013,4
- Net Dış Varlıklar	60.509,4	61.431,3	61.797,4	59.339,9	60.101,3
Net Rezervler	69.541,8	70.237,3	70.339,9	67.290,0	67.875,8
KMDTH ve SDMH(-)**	13.582,5	12.888,8	12.724,5	12.115,5	11.972,4
Diğer	4.550,1	4.082,8	4.182,0	4.165,4	4.197,8
- İç Döviz Yükümlülükleri	24.208,9	24.159,5	26.458,8	25.908,9	25.087,9
Döviz Olarak Takip Olunan Mev.	10.405,7	10.562,2	13.224,4	12.950,6	12.643,0
Hazine Mevduatı	7.951,7	8.739,8	12.786,1	11.242,9	11.012,5
Bankaların Döviz Mevduatı	13.803,2	13.597,3	13.234,4	12.958,3	12.444,9

Kaynak: TCMB günlük vaziyet

*Ayın son Cuma günü itibarıyla

** KMDTH: Kredi Mektuplu Döviz Tevdiat Hesabı, SDMH: Süper Döviz Mevduat Hesabı

Mart ayında Merkez Bankası Net İç Varlıkları 1,2 milyar TL artmıştır. Bu dönemde, Net İç Varlıkları oluşturan Toplam İç Krediler 1,3 milyar TL artarken, Diğer İç Varlıklar kalemi 0,2 milyar TL azalmıştır. Toplam İç Krediler kaleminin alt detaylarını oluşturan kalemlerden Değerleme Hesabı 0,5 milyar TL, Hazinesin Borçları 0,8 milyar TL artmıştır.

Tablo 20: Merkez Bankası Analitik Bilançosu*

(Milyon TL)

	2008	2009	2010		
	Aralık	Aralık	Ocak	Şubat	Mart
Net Döviz Pozisyonu+Net İç Varlıklar = Merkez Bankası Parası	54.001,1	50.731,8	49.018,3	47.393,7	50.815,6
Net Döviz Pozisyonu(NDP)	54.719,5	56.120,2	52.477,9	51.483,8	53.724,6
- Net Dış Varlıklar	91.211,9	92.497,2	91.769,2	91.383,5	92.219,5
- İç Döviz Yükümlülükleri	36.492,4	36.376,9	39.291,3	39.899,7	38.494,9
Net İç Varlıklar (I+II)	-718,3	-5.388,4	-3.459,6	-4.090,1	-2.909,0
I- Top. İç Kred. (1+2+3+4+5)	7.519,0	4.121,6	6.188,3	6.002,3	7.334,5
1- Hazinesinin Borçları	13.722,4	8.645,8	9.281,6	10.383,6	11.220,8
a. DİBS	13.763,0	8.708,3	9.349,5	10.445,3	11.279,8
b. Dövizle Endeksli DİBS	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
c. Diğer	-40,6	-62,5	-67,9	-61,7	-59,0
2- Değerleme Hesabı	-6.203,7	-5.010,1	-3.616,0	-4.874,4	-4.397,8
3- IMF Acil Yardımı	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4 - Bankalara Açılan Krd.	0,4	485,8	522,7	493,0	511,5
5- TMSF'na Kullan. Krd.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
II- Diğer	-8.237,4	-9.510,0	-9.647,9	-10.092,4	-10.243,5
REZERV PARA	55.812,5	64.723,5	54.998,7	56.069,8	57.284,5
Emisyon	32.724,8	38.340,3	37.053,4	17.410,6	39.789,0
Bankalar Zor. Karş.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bankalar Serbest Mevduat	22.933,9	26.178,7	17.874,3	17.410,6	17.435,0
Diğer	153,8	204,5	71,0	21.248,7	60,6
PARASAL TABAN	52.976,3	45.806,1	42.034,6	44.836,9	49.915,4
API'den Borçlar	-2.836,1	-18.917,4	-12.964,0	-11.233,0	-7.369,1
MERKEZ BANKASI PARASI	54.001,0	50.731,9	49.018,6	47.393,7	50.815,6
Kamu Mevduatı	1.024,7	4.925,8	6.983,9	2.556,8	900,2

Kaynak: TCMB günlük vaziyet

* Rakamlar ayın son cuma günü itibarıyla. Toplamlar yuvarlama sonucu tutmayabilir.

Bilançonun pasif kalemleri incelendiğinde, Mart ayında Merkez Bankası Parasının 3,4 milyar TL artarak 50,8 milyar TL'ye yükseldiği görülmektedir. Emisyon ve Diğer kalemlerinin toplamdaki artışı neticesinde, Rezerv Para bu dönemde 1,2 milyar TL azalarak 57,3 milyar TL'ye yükselmiştir. Mart ayında, API'den Borçlar kalemi -7,4 milyar TL olurken, Kamu Mevduatı 1,7 milyar TL azalarak 0,9 milyar TL'ye gerilemiştir.

Tablo 21: Parasal Büyüklüklerdeki Gelişmeler (Yüzde Değişme)

	2010 Mart / 2010 Şubat	2010 Mart / 2009 Aralık	2010 Mart / 2009 Mart
Emisyon	128,53	3,78	13,89
Rezerv Para	2,17	-11,49	11,56
M1*	-0,85	-3,48	18,55
M2*	1,04	2,43	13,44
TÜFE	0,58	3,93	9,56

Kaynak: TCMB, TÜİK

*Avrupa Merkez Bankası istatistik tanım ve standartlarına uyum çalışmaları çerçevesinde Merkez Bankası tarafından para arzı tanımlarında değişiklik yapılmıştır. Bu tabloda verilen M1 ve M2'ye ilişkin değişim oranları, yeni para arzı tanımlarına göre hesaplanan oranlardır.

Mart ayında M1 para arzı, vadesiz TL mevduatlardaki yüzde 5,6 seviyesindeki daralmadan dolayı, bir önceki aya göre yüzde 0,9 oranında gerilemiştir. Aynı dönemde M2 para arzı ise vadeli YP mevduatlardaki gerilemeye karşın vadeli TL mevduatların artmasıyla birlikte yüzde 1 oranında artış göstermiştir. 2009 yılı sonuna göre bakıldığında ise, M1 para arzı yüzde 3,5 oranında gerilerken M2 para arzının yüzde 2,4 oranında yükseldiği görülmektedir.

Tablo 22. Merkez Bankası Faiz Oranlarında Gelişmeler

(Yüzde)

PPK Toplantı Tarihleri	Faiz Kararı	Faiz Oranı(1)
15 Ocak 2009	-2,00	13,00
19 Şubat 2009	-1,50	11,50
19 Mart 2009	-1,0	10,50
16 Nisan 2009	-0,75	9,75
14 Mayıs 2009	-0,50	9,25
16 Haziran 2009	-0,50	8,75
16 Temmuz 2009	-0,50	8,25
18 Ağustos 2009	-0,50	7,75
17 Eylül 2009	-0,50	7,25
15 Ekim 2009	-0,50	6,75
19 Kasım 2009	-0,25	6,50
17 Aralık 2009	Değişiklik yapılmadı	6,50
14 Ocak 2010	Değişiklik yapılmadı	6,50
16 Şubat 2010	Değişiklik yapılmadı	6,50
18 Mart 2010	Değişiklik yapılmadı	6,50
13 Nisan 2010	Değişiklik yapılmadı	6,50

(1) Merkez Bankası gecelik borçlanma faiz oranı

Kaynak: TCMB

Merkez Bankası Para Politikası Kurulu, Nisan ayındaki toplantısında İMKB Repo-Ters Repo Piyasasında uygulanmakta olan gecelik borçlanma faiz oranında bir değişikliğe gitmemiş ve faiz oranını yüzde 6,5 seviyesinde tutmuştur. Kurul, son dönemde açıklanan verilerle ekonomide belli bir toparlanma eğilimi görünmesine karşın küresel ekonomideki sorunların devam ettiğini ifade etmiş ve faiz oranlarının bir süre daha mevcut seviyede tutulabileceğini belirtmiştir. Ayrıca, krizin etkilerinin kaybolmaya başlamasıyla küresel ölçekte merkez bankalarının likidite tedbirlerini geri alması gündeme gelmiş ve bu çerçevede 14 Nisan itibarıyla Merkez Bankası kriz çıkış stratejisini açıklamıştır. Buna göre, alınan tedbirlerden çıkış kademeli olarak gerçekleştirilecektir.

Tablo 23. İMKB 100 Bileşik Endeksinin Getirisi

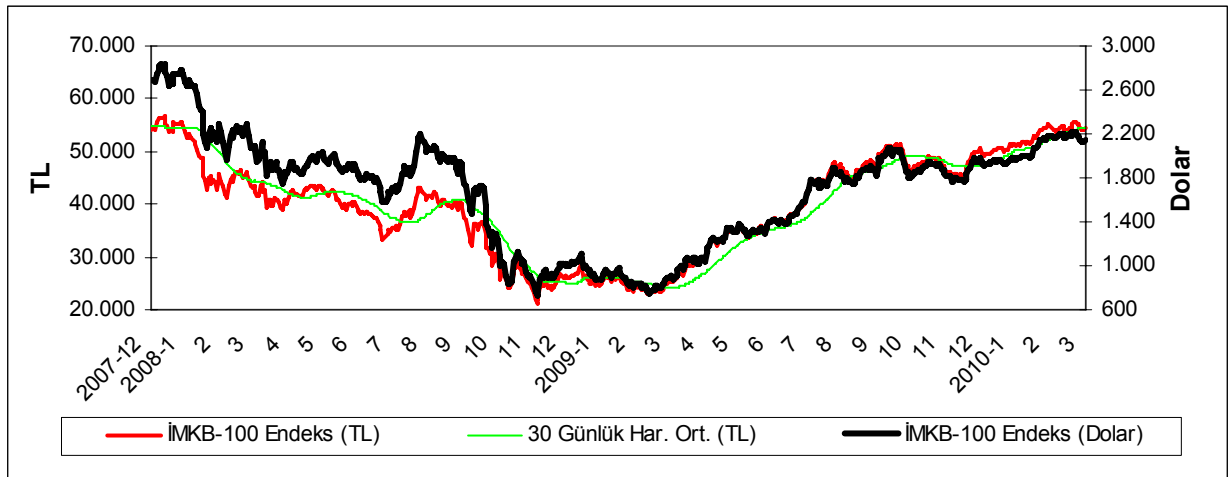
(Yüzde Değişme)

	Aylık Bazda			Yıllık Bazda			Dolar Bazında	
	Nominal	Reel Getiri		Nominal	Reel Getiri		Nominal Getiri	
	Getiri	ÜFE	TÜFE	Getiri	ÜFE	TÜFE	Aylık	Yıllık
2006 Aralık	2,5	2,6	2,2	-1,7	-11,9	-10,3	5,4	-6,1
2007 Aralık	2,4	2,3	2,2	42,0	34,0	31,0	3,5	72,1
2008 Aralık	4,5	8,3	4,9	-51,6	-55,3	-56,1	7,3	-63,2
2009 Ocak	-3,5	-3,7	-3,7	-39,3	-43,7	-44,5	-10,1	-56,6
Şubat	-7,4	-8,4	-7,0	-46,3	-49,6	-50,2	-10,3	-62,1
Mart	7,2	6,9	6,1	-34,0	-36,2	-38,8	8,5	-48,3
Nisan	22,8	22,1	22,8	-27,2	-26,9	-31,4	29,8	-40,7
Mayıs	10,6	10,6	9,9	-12,4	-10,2	-16,8	13,8	-31,1
Haziran	5,6	4,6	5,4	5,3	7,3	-0,4	6,2	-15,8
Temmuz	15,4	16,2	15,1	1,0	5,0	-4,1	19,8	-20,5
Ağustos	9,2	8,7	9,5	16,8	18,1	10,9	7,2	-8,2
Eylül	2,9	2,3	2,5	32,9	32,3	26,2	4,2	10,8
Ekim	-1,5	-1,8	-3,8	69,5	69,2	61,3	-1,9	78,4
Kasım	2,7	1,4	1,4	88,4	85,6	78,5	3,2	99,6
Aralık	2,6	1,9	2,0	84,9	74,6	73,6	2,1	90,0
2010 Ocak	0,6	0,0	-1,3	92,7	81,2	78,1	-1,3	108,6
Şubat	5,7	4,0	4,2	119,9	105,8	99,6	7,3	149,4
Mart	2,9	1,0	2,3	111,1	94,4	92,6	5,4	142,5

Kaynak: TÜİK, İMKB

(*) Getiri, dönem sonu itibarıyla bir önceki dönem sonuna göre hesaplanmaktadır.

Mart ayında İMKB Ulusal 100-Bileşik Endeksi aylık bazda yüzde 2,9, yıllık bazda yüzde 111,1 oranında artmıştır. Reel bazda getiri incelendiğinde, TÜFE'ye göre yıllık yüzde 92,6 seviyesinde reel getiri gerçekleştiği görülmektedir. İMKB Ulusal 100-Bileşik Endeksi dolar bazında aylık yüzde 5,4, yıllık yüzde 142,5 oranında artmıştır.

Şekil 4: İMKB 100 Bileşik Endeksi

Kaynak: İMKB

Tablo 24. Bankacılık Sektöründe Kredi ve Mevduatların Gelişimi

	(Yüzde Değişim)		
	2010 Mart /	2010 Mart /	2010 Mart /
Toplam Mevduat (Bankalararası Hariç)	0,9	3,2	13,4
Yurtiçi Yerleşikler Toplam TL Mevduat	1,3	4,9	18,7
Yurtiçi Yerleşikler Toplam YP Mevduat (\$)	0,3	-3,3	9,2
Toplam Krediler	2,4	7,2	20,3
Mevduat Bankaları Yurtiçi Kredileri	2,4	7,1	20,4
Mevduat Bankaları Yurtiçi TL Kredileri	1,6	4,6	15,6
Mevduat Bankaları Yurtiçi YP Kredileri	6,8	23,1	54,9
Kalkınma Yatırım Bankaları Kredileri	1,7	0,2	7,4

Kaynak: TCMB

2010 yılı Mart ayı itibarıyla toplam mevduat (bankalararası hariç) 2009 yılı sonuna göre yüzde 3,2 oranında artmıştır. Bu dönemde TL mevduatlar yüzde 4,9 oranında artış gösterirken, YP mevduatların dolar cinsinden değeri yüzde 3,3 oranında gerilemiştir. Böylece, YP mevduatların toplam mevduat içindeki payı da yüzde 32,4'ten yüzde 31,1'e inmiştir. Bir önceki aya göre bakıldığında ise, TL mevduatların yüzde 1,3, YP mevduatların yüzde 0,3 oranında yükseldiği görülmektedir.

Global ekonomiye ilişkin beklentilerdeki iyileşmeyle birlikte 2009 yılının son çeyreğinden itibaren toparlanma görülen kredilerdeki artış eğilimi 2010 yılının ilk çeyreğinde de devam etmiştir. Nitekim, 2010 yılı Mart ayı itibarıyla toplam krediler 2009 yılı sonuna göre yüzde 7,2 oranında yükselmiştir. Bu dönemde özellikle yurtiçi YP krediler yüzde 23,1 ile önemli oranda artış göstermiştir. Aynı dönemde bankaların aracılık fonksiyonlarının bir göstergesi olan kredilerin mevduatlara oranı yüzde 65,8'den yüzde 68,6'ya yükselmiştir.

Tablo 25. Mevduat Bankaları Yurtiçi Kredilerinin Türlerine Göre Dağılımı

	2009 Aralık			2010 Mart		
	Milyon	Önceki yıla	Yüzde	Milyon	Aralık	Yüzde
MEVD. BAN. YURTIÇİ KREDİ.	292.644	9,3	100,0	313.565	7,1	100,0
Ticari Krediler	146.257	7,1	50,0	161.459	10,4	51,5
Tüketici Kre. ve Kre. Kartları	126.357	11,0	43,2	131.655	4,2	42,0
-Tüketici Kredileri	90.583	11,7	31,0	95.787	5,7	30,5
-Konut Kredileri	42.554	13,4	14,5	45.086	5,9	14,4
-Taşıt Kredileri	4.182	-21,6	1,4	3.958	-5,4	1,3
-Diğer Tüketici Kredileri	43.846	14,7	15,0	46.742	6,6	14,9
-Kredi Kartları	35.774	9,2	12,2	35.868	0,3	11,4
İhtisas Kredileri	20.031	16,4	6,8	20.451	2,1	6,5
-Tarımsal Kredi	9.441	22,8	3,2	9.845	4,3	3,1
-Küçük Esn. Sanat. Kredi.	8.005	15,9	2,7	7.976	-0,4	2,5
-Diğer	2.584	-1,2	0,9	2.630	1,8	0,8

Kaynak: TCMB

Yurtiçi kredilerin türleri itibarıyla gelişimine bakıldığında, 2010 yılının ilk çeyreğinde en yüksek artışın ticari kredilerde gerçekleştiği görülmektedir. 2010 yılı Mart ayı itibarıyla 2009 yılı sonuna göre ticari kredilerde yüzde 10,4, tüketici kredilerinde yüzde 5,7, kredi kartlarında yüzde 0,3, ihtisas kredilerinde ise yüzde 2,1 oranında artış olmuştur. Bu dönemde ticari kredilerin toplam krediler içindeki payı artarken, diğer kredi türlerinin payı gerilemiştir.

Tablo 26. TL Kredilere Uygulanan Ortalama Faiz Oranları (Akım Veriler)

	Taşıt Kredileri	Konut Kredileri	Ticari Krediler
	(Yüzde)		
2006 Aralık	20,5	21,5	18,2
2007 Aralık	16,5	16,8	17,2
2008 Aralık	21,6	20,7	22,8
2009 Ocak	21,4	18,4	20,5
2009 Şubat	20,3	18,2	19,0
2009 Mart	18,7	17,5	16,8
2009 Nisan	18,5	17,0	13,8
2009 Mayıs	18,2	16,4	13,7
2009 Haziran	18,2	16,2	13,8
2009 Temmuz	17,7	15,7	12,9
2009 Ağustos	16,0	13,1	11,4
2009 Eylül	14,9	12,9	11,2
2009 Ekim	14,4	12,2	9,9
2009 Kasım	13,7	12,2	10,1
2009 Aralık	12,4	12,1	9,1
2010 Ocak	13,6	12,2	8,7
2010 Şubat	13,0	11,9	8,6
2010 Mart	12,3	11,7	8,8

Kaynak: TCMB

2009 yılı boyunca TL ticari kredi faiz oranlarında görülen gerileme eğilimi, 2010 yılının ilk iki ayında da devam etmiştir. Mart ayında sınırlı bir artış gösteren ortalama TL ticari kredi faiz oranları yüzde 8,8 olarak gerçekleşmiştir. 2010 yılı Ocak ayında artan taşıt ve konut kredileri faiz oranları ise Şubat ve Mart aylarında gerilemiştir.

Tablo 27. Bankacılık Sektörüne İlişkin Seçilmiş Göstergeler

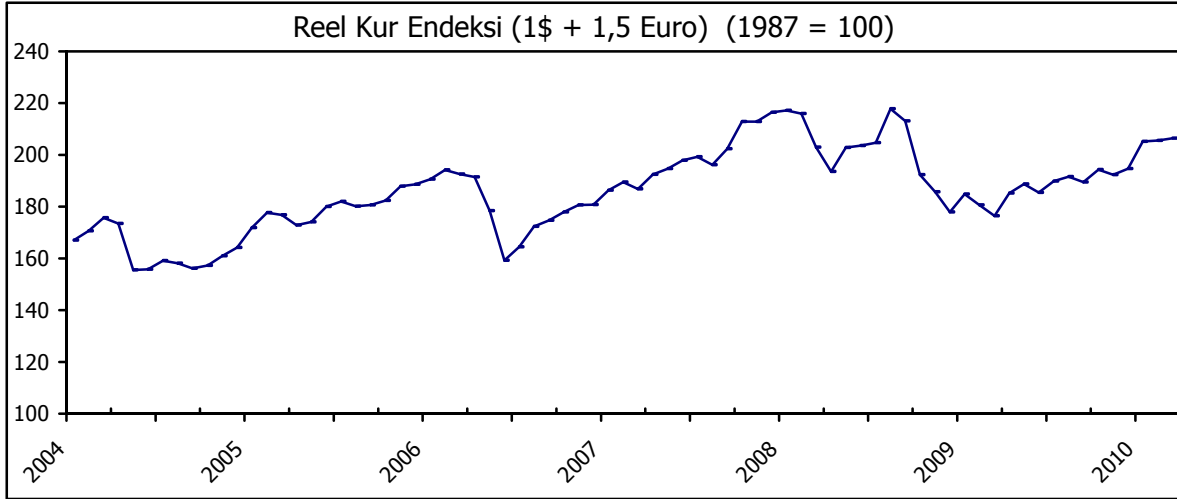
	Mevduat Bankaları Yurtiçi Kredileri / Yurtiçi Yer. Mevduat	Mevduat Bankaları Menkul Kıymetleri / Mevduat	YP Mevduat / Toplam Mevduat	Tahsili Gecikmiş Alacaklar / Toplam Krediler	Tasfiye Olunacak Kredi Kartları / T. Kredi Kart. Alacakları	Tasfiye Olunacak Tüketici Kredileri / T. Tük. Kredileri
	(Yüzde Değişim)					
2007 Aralık	68,4	46,6	33,8	4,4	6,7	1,4
2008 Aralık	67,5	42,9	33,2	4,4	7,2	2,3
2009 Ocak	66,6	44,5	33,6	5,0	7,5	2,6
2009 Şubat	64,7	46,2	33,5	5,3	8,2	2,8
2009 Mart	64,3	46,3	34,4	5,6	9,1	3,1
2009 Nisan	64,0	47,3	34,9	6,0	9,3	3,2
2009 Mayıs	65,3	48,5	34,8	6,1	9,9	3,4
2009 Haziran	64,7	48,2	33,9	6,3	9,9	3,5
2009 Temmuz	64,4	48,9	33,3	6,6	10,4	3,8
2009 Ağustos	64,6	51,1	34,3	6,9	10,9	4,1
2009 Eylül	64,0	50,8	34,5	7,0	11,4	4,2
2009 Ekim	65,9	53,2	34,1	7,1	12,2	4,3
2009 Kasım	66,1	53,2	33,2	7,0	12,0	4,2
2009 Aralık	65,8	52,8	32,4	6,8	11,6	4,3
2010 Ocak	66,8	53,9	32,6	6,7	11,5	4,2
2010 Şubat	67,5	54,0	31,3	6,5	11,5	4,0
2010 Mart	68,6	53,5	31,1	6,3	11,5	3,9

Kaynak: TCMB

2009 yılı Kasım ayından itibaren tahsili gecikmiş alacakların (TGA) toplam kredilere oranında bir azalma eğilimi görülmektedir. Bu oran 2008 yılı Aralık ayında yüzde 4,4 seviyesinde iken, küresel krizin kredi kullanıcıların ödeme güçlerine ilişkin olumsuz etkisiyle birlikte 2009 yılı Ekim ayında yüzde 7,1'e kadar yükselmiştir. Söz konusu oran bu dönemden sonra ise gerileyerek 2010 Mart ayı itibarıyla yüzde 6,3'e gerilemiştir. 2009 yılı Ekim ayında sırasıyla yüzde 12,2 ve yüzde 4,3 olan tasfiye olunacak kredi kartlarının kredi kartı alacaklarına oranı ve tasfiye olunacak tüketici kredilerinin toplam tüketici kredilerine oranı ise, 2010 Mart ayı itibarıyla yüzde 11,5'e ve yüzde 3,9'a inmiştir.

Şekil 5: Reel Kur Endeksi

Kaynak: DPT Müsteşarlığı

2009 yılı Aralık ayında 194,6, 2010 yılı Şubat ayında 205,6 seviyesinde gerçekleşen reel kur endeksi, 2010 yılı Mart ayında 206,4 seviyesine yükselmiştir.

Tablo 28. Yurtiçi Yerleşiklerin Portföy Yatırım Stoku

(Milyon TL)

Tarih	Yurtiçi Yer. DTH	Yurtiçi Yer. TL Mevd.	Repo	TL DİBS (1)	YP DİBS (1)	Euro bond (1)	Yat. Fonu	Kat. Bank. Katılma ve Cari Hesabı	Hisse sen. (2)	Emekli. Yatırım Fonu	Toplam
2007 Aralık	104.196	209.846	2.733	55.593	1.258	4.281	26.498	14.828	31.246	4.559	455.038
2008 Aralık	127.823	268.803	2.199	61.416	1.331	4.478	24.200	18.796	19.623	6.042	534.711
2009 Ocak	129.194	266.610	1.826	63.408	1.417	5.156	26.147	19.863	19.634	6.563	539.818
2009 Şubat	131.603	273.440	1.896	63.715	1.490	5.193	27.904	21.183	21.197	6.631	554.252
2009 Mart	135.034	269.721	2.709	65.211	2.013	5.372	28.956	21.815	23.463	6.890	561.184
2009 Nisan	136.206	266.215	2.148	67.177	1.511	5.324	30.676	21.812	26.615	7.240	564.924
2009 Mayıs	136.776	267.128	2.040	67.037	1.436	5.303	30.096	22.148	30.425	7.453	569.842
2009 Haz.	135.464	275.529	1.911	66.574	1.412	5.193	29.996	22.929	29.469	7.672	576.149
2009 Tem.	133.827	278.683	1.574	67.867	1.601	5.010	28.776	23.244	34.471	8.046	583.099
2009 Ağus.	137.386	274.877	1.762	64.101	3.631	5.093	30.124	24.034	35.333	8.286	584.627
2009 Eylül	140.275	278.679	1.775	63.554	3.656	4.965	30.065	24.746	37.650	8.680	594.045
2009 Ekim	140.171	283.550	2.044	63.968	934	5.141	32.040	25.282	37.747	8.678	599.555
2009 Kasım	138.833	287.950	3.634	63.906	898	5.201	31.409	25.954	38.781	8.796	605.362
2009 Aralık	139.334	305.201	1.383	63.870	891	5.237	29.606	26.077	40.666	9.097	621.362
2010 Ocak	139.412	303.223	2.121	63.200	842	5.210	29.697	26.063	43.487	9.320	622.575
2010 Şubat	137.373	315.984	1.980	62.586	603	5.267	29.786	26.581	40.659	9.379	630.198
2010 Mart	137.252	320.073	1.832	62.011	596	5.219	29.981	26.699	45.625	9.672	638.960
(Toplam İçindeki Pay – Yüzde)											
Tarih	Yurtiçi Yer. DTH	Yurtiçi Yer. TL Mevd.	Repo	TL DİBS (1)	YP DİBS (1)	Euro bond (1)	Yat. Fonu	Kat. Bank. Katılma ve Cari Hesabı	Hisse sen. (2)	Emekli. Yatırım Fonu	Toplam
2007 Aralık	22,9	46,1	0,6	12,2	0,3	0,9	5,8	3,3	6,9	1,0	100,0
2008 Aralık	23,9	50,3	0,4	11,5	0,2	0,8	4,5	3,5	3,7	1,1	100,0
2009 Ocak	23,9	49,4	0,3	11,7	0,3	1,0	4,8	3,7	3,6	1,2	100,0
2009 Şubat	23,7	49,3	0,3	11,5	0,3	0,9	5,0	3,8	3,8	1,2	100,0
2009 Mart	24,1	48,1	0,5	11,6	0,4	1,0	5,2	3,9	4,2	1,2	100,0
2009 Nisan	24,1	47,1	0,4	11,9	0,3	0,9	5,4	3,9	4,7	1,3	100,0
2009 Mayıs	24,0	46,9	0,4	11,8	0,3	0,9	5,3	3,9	5,3	1,3	100,0
2009 Haz.	23,5	47,8	0,3	11,6	0,2	0,9	5,2	4,0	5,1	1,3	100,0
2009 Tem.	23,0	47,8	0,3	11,6	0,3	0,9	4,9	4,0	5,9	1,4	100,0
2009 Ağus.	23,5	47,0	0,3	11,0	0,6	0,9	5,2	4,1	6,0	1,4	100,0
2009 Eylül	23,6	46,9	0,3	10,7	0,6	0,8	5,1	4,2	6,3	1,5	100,0
2009 Ekim	23,4	47,3	0,3	10,7	0,2	0,9	5,3	4,2	6,3	1,4	100,0
2009 Kasım	22,9	47,6	0,6	10,6	0,1	0,9	5,2	4,3	6,4	1,5	100,0
2009 Aralık	22,4	49,1	0,2	10,3	0,1	0,8	4,8	4,2	6,5	1,5	100,0
2010 Ocak	22,4	48,7	0,3	10,2	0,1	0,8	4,8	4,2	7,0	1,5	100,0
2010 Şubat	21,8	50,1	0,3	9,9	0,1	0,8	4,7	4,2	6,5	1,5	100,0
2010 Mart	21,5	50,1	0,3	9,7	0,1	0,8	4,7	4,2	7,1	1,5	100,0

2010 yılının ilk çeyreğinde yurtiçi yerleşiklerin yatırım portföyleri arasında en yüksek artış TL mevduat ve hisse senedinde gerçekleşmiştir. Yurtiçi yerleşiklerin YP yatırımları arasında yer alan DTH, YP DİBS ve eurobondta ise bu dönemde gerileme görülmüştür.

Tablo 29. Yurtdışı Yerleşiklerin Portföy Yatırım Stoku

(Milyon Dolar)

Tarih	Hisse Senedi	DİBS	Eurobond	Mevduat	TOPLAM
2007 Aralık	69.943	31.586	373	4.947	106.849
2008 Aralık	23.273	19.859	609	6.553	50.294
2009 Aralık	55.558	20.685	825	7.782	84.850
2010 Ocak	58.003	22.237	803	8.174	89.217
2010 Şubat	51.684	20.456	704	9.562	82.406
2010 Mart	59.419	21.880	717	9.248	91.264
(Toplam İçindeki Pay – Yüzde)					
2007 Aralık	65,5	29,6	0,3	4,6	100,0
2008 Aralık	65,5	24,4	1,0	9,2	100,0
2009 Aralık	65,0	24,9	0,9	9,2	100,0
2010 Ocak	62,7	24,8	0,9	11,6	100,0
2010 Şubat	65,1	24,0	0,8	10,1	100,0
2010 Mart	65,5	29,6	0,3	4,6	100,0

Kaynak: MKK, TCMB, BDDK

(*) Rakamlar ayın son Cuma günü itibarıyladır.

2010 yılı Mart ayı itibarıyla yurtdışı yerleşiklerin ölkemize yönelik portföy yatırım stoku 2009 yılı sonuna göre 6,4 milyar dolar artarak 91,2 milyar dolara yükselmiştir. Bu dönemde yurtdışı yerleşiklerin hisse senedi, DİBS ve mevduatları artarken, eurobond portföyü gerilemiştir.

V. Fiyat Gelişmeleri

2010 yılı Nisan ayında TÜFE’de yüzde 0,60 oranında artış kaydedilmiştir. TÜFE’deki 12 aylık artış ise tekrar çift haneli seviyeye çıkarak yüzde 10,19 oranında gerçekleşmiştir. TÜFE’deki aylık artış piyasa beklentilerinden düşük gerçekleşmiştir. Nisan ayında piyasanın TÜFE artış beklentileri, TCMB beklenti anketine göre yüzde 0,70; Reuters beklenti anketine göre yüzde 0,9 ve CNBC-e anketine göre yüzde 0,85 idi.

ÜFE, Nisan ayında yüzde 2,35 oranında artmıştır. Bu dönemde; ÜFE’nin ana alt kalemleri olan tarım kesimi fiyatları yüzde 9,31, sanayi kesimi fiyatları yüzde 0,83 oranında yükselmiştir. Nisan ayı ÜFE artış beklentisi CNBC-e anketine göre yüzde 0,94; Reuters beklenti anketine göre yüzde 1,16 idi.

Nisan ayı TÜFE artışı; yüzde 0,60 oranında gerçekleşirken bu gelişmede, giyim-ayakkabı alt grubundaki fiyat artışı belirleyici olmuştur. Bu alt gruptaki aylık değişim yüzde 10,58 olurken grubun aylık enflasyona katkısı 0,65 puan olarak gerçekleşmiştir. Diğer alt kalemlerin enflasyona katkıları, lokanta ve oteller grubunda yüzde 1,16 oranında artışla 0,05 puan; ev eşyası grubunda yüzde 0,66 oranında artışla 0,04 puan ve gıda ve alkolsüz içecekler alt grubunda yüzde 0,14 oranında artışla 0,03 puan olarak gerçekleşmiştir.

Tablo : 30- Nisan Ayı İtibarıyla Ana Harcama Gruplarına Göre TÜFE Değişim Oranları

(Yüzde)

	Ağırlık (%)	Aylık		Ocak-Nisan		12 Aylık	
		2009	2010	2009	2010	2009	2010
GENEL	100,00	0,02	0,60	1,07	4,55	6,13	10,19
Gıda ve alkolsüz içecekler	27,60	-0,35	0,14	5,08	7,48	7,70	11,76
Alkollü içecekler ve tütün	5,31	0,02	0,02	7,03	26,62	7,11	43,03
Giyim ve ayakkabı	7,30	10,95	10,58	-3,80	-3,15	-0,31	4,09
Konut	16,83	-1,04	0,12	-1,46	2,23	14,44	6,14
Ev eşyası	6,78	-2,31	0,66	-4,96	0,81	1,70	3,23
Sağlık	2,55	2,20	0,93	2,47	0,65	4,14	0,62
Ulaştırma	13,90	-1,70	0,05	-1,46	4,78	-4,42	14,72
Haberleşme	4,94	0,28	-4,83	-0,67	-1,97	3,36	2,00
Eğlence ve kültür	2,83	1,10	-0,48	2,60	-0,64	9,65	5,48
Eğitim	2,48	0,10	-0,09	-0,15	0,35	6,62	6,00
Lokanta ve oteller	5,51	0,41	1,16	2,30	4,49	10,60	9,61
Çeşitli mal ve hizmetler	3,97	-2,55	-0,05	5,43	1,10	9,50	9,08

Kaynak: TÜİK

Nisan ayı enflasyon gelişmeleri TC Merkez Bankası'nın öngörülleri ile uyumlu gerçekleşmiştir. Merkez Bankası yayınlamış olduğu yılın ikinci enflasyon raporunda (Nisan 2010) 2010 yılında enflasyonun dalgalı bir seyir izleyeceğini ve geçici vergi indirimlerinin Nisan ayında da yukarı yönlü etkiler yaratacağını öngörmüştür. Enflasyon Raporunda Merkez Bankası enflasyonun ikinci çeyrekte bir miktar artış gösterdikten sonra üçüncü çeyrekte yüzde 10 civarında dalgalanacağını tahmin etmektedir.

Tablo : 31- 2010 Yılı Nisan Ayı İtibarıyla Özel Kapsamlı TÜFE Göstergelerinin Gelişimi

(Yüzde)

Grup	Kapsam	Aylık		Ocak-Nisan		12 Aylık		Yıllık Ortalama	
		2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010
	TÜFE Genel	0,02	0,60	1,07	4,55	6,13	10,19	9,98	6,87
A	Mevsimlik ürünler hariç	-0,47	0,09	0,40	4,35	6,78	10,49	11,73	6,69
B	İşlenmemiş gıda ürünleri hariç	0,18	0,65	-0,55	3,18	5,45	8,61	10,73	5,17
C	Enerji hariç	0,28	0,70	1,57	4,48	5,60	9,92	8,34	7,19
D	(B) ve (C)	0,54	0,80	-0,30	2,83	4,64	7,96	8,90	5,17
E	(C) ve alkollü içkiler ile tütün ürünleri hariç	0,30	0,77	1,26	3,02	5,50	7,89	8,55	6,00
F	(E) ve fiyatları yönetilen/yönlendirilen diğer ürünler, dolaylı vergiler hariç	0,93	0,85	2,24	3,04	6,50	7,18	8,98	6,49
G	(F) ve (B)	1,39	1,00	0,18	0,74	5,61	4,24	9,82	3,98
H	(D) ve alkollü içkiler, tütün ürünleri ile altın hariç	0,75	0,90	-0,97	0,94	4,31	5,17	8,98	3,34
I	(C) , gıda ve alkolsüz içecekler, alkollü içkiler ile tütün ürünleri ve altın hariç	0,91	1,14	-1,02	0,70	4,14	5,65	6,63	3,99

Kaynak: TÜİK

Nisan ayında özel kapsamlı TÜFE göstergelerinden (I) kodlu gösterge yüzde 1,14 oranında artarken, yıllık bazda yüzde 5,65'e yükselmiştir. Bu durum enflasyondaki yukarı yönlü eğilimin devam ettiğini göstermektedir.

Nisan ayında ÜFE, yüzde 2,35 oranında artarak beklentilerin çok üzerinde gerçekleşmiştir. ÜFE'deki bu yüksek artışta tarım alt kalemindeki artış etkili olmuştur. Tarımda fiyatlar yüzde 9,31 oranında artmıştır. İmalat sanayii altında ana metal sanayi, büro makineleri imalatı kalemlerinde yüksek fiyat artışları söz konusudur. Aylık fiyat artışına tarım, avcılık, ormancılık kaleminin katkısı yüzde 1,68 puan olmuştur. ÜFE'deki yükselme maliyet artışlarını göstermektedir ve bu durumun yakın gelecekte enflasyon oranlarına yansımaları riski vardır. Mart ayında; tarım, avcılık, ormancılık alt sektörü fiyatlarının yüzde 2,69, balıkçılık alt sektörü fiyatlarının ise yüzde 7,60 oranlarında artmasıyla tarım sektörü fiyatlarında yüzde 2,79 oranında artış kaydedilmiştir.

Nisan ayında ÜFE yıllık artış oranı 2008 yılı Kasım ayından bu yana ilk kez çift haneli rakamlara ulaşmıştır. Bu gelişmede tarım sektörü fiyatlarının yıllık bazda yüzde 29,90 oranında artış göstermesi belirleyici olmuştur.

Sanayi sektöründe fiyatların Nisan ayındaki gelişimi incelendiğinde, sektör içinde en yüksek paya sahip olan imalat sanayii fiyatlarının yüzde 0,92 oranında arttığı görülmektedir. Bu dönemde imalat sanayii içinde en yüksek ağırlığa sahip olan kalemlerden; kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri yüzde 1,81, ana metal sanayi yüzde 7,04, gıda ürünleri ve içecek imalatı yüzde 0,62 oranında artmıştır. Bu dönemde elektrik gaz ve su fiyatları yüzde 0,19; madencilik fiyatlarında ise yüzde 0,38 oranında artış kaydedilmiştir.

VI. Dünya Ekonomisindeki Gelişmeler

ABD

ABD'de dördüncü çeyrek büyüme rakamı yüzde 5,9 olan daha önceki revizyondan sonra nihai olarak yüzde 5,6'ya çekildi. Kişisel tüketim harcamalarının (PCE) dördüncü çeyrekte nihai yüzde 2,5, çekirdek PCE'nin ise yüzde 1,8 arttığı açıklandı.

ABD Merkez Bankası (Fed) para politikası kurulu toplantısının tutanaklarında, ekonomik görünümün bozulması veya enflasyonda düşüş olması halinde faizleri yatırımcıların tahmininden daha da uzun bir süre, mevcut düşük seviyede tutabileceğini belirtti.

ABD'de tüketici fiyatları Şubat ayında değişim göstermezken gıda ve enerji fiyatlarındaki değişimleri içermeyen çekirdek endeks, yüzde 0,1 artışla beklentiler seviyesinde gerçekleşti. Tüketici fiyatları Ocak'ta yüzde 0,2 artmış, çekirdek endeks ise yüzde 0,1 düşmüştü.

ABD'de üretici fiyatları Şubat ayında yüzde 0,6 düşerek beklentilerin üzerinde geriledi. Gıda ve enerji dışındaki fiyatlardan oluşan çekirdek endeks ise yüzde 0,1 arttı.

ABD'de dayanıklı mal siparişlerinin Şubat'ta yüzde 0,5 yükseldiği açıklandı. Ocak ayında yüzde 2,6 arttığı açıklanan dayanıklı mal siparişleri ise yüzde 3,9 artış olarak revize edildi.

ABD'de sanayi üretimi Şubat'ta yüzde 0,1 artışla beklentilerin biraz üzerinde açıklanırken kapasite kullanımı yüzde 72,7 ile Aralık 2008'den beri elde edilen en yüksek oran oldu. Ocak ayında bir önceki aya göre yüzde 0,9 artan sanayi üretimi verisinde revizyon yapılmazken 72,6 olarak açıklanan kapasite kullanım oranı ise yüzde 72,5'e revize edildi.

ABD ISM imalat endeksi Mart'ta 59,6 puanla beklentilerin üzerinde açıklandı. Endeks Şubat ayında 56,5 değerini almıştı.

ABD'de ISM hizmetler endeksi Mart ayında 55,4 ile beklentilerin üzerinde açıklandı. ISM hizmetler endeksi Şubat ayında 53 olarak açıklanmıştı. Endeksin 50'nin üzerinde bir değeri alması sektörde büyümeye işaret ediyor.

ABD'de yeni konut satışlarının Şubat ayında yıllık bazda 308.000 adet olduğu açıklandı. Ocak ayı için daha önce 309.000 olarak açıklanan satış rakamı ise 315.000 olarak revize edildi.

ABD'de açıklanan ADP Ulusal İstihdam Raporu'na göre özel sektörde istihdam Mart ayında artış beklentisine karşılık 23.000 azaldı. Şubat ayı için daha önce 20.000 düşüş olarak açıklanan veri 24.000 düşüşe revize edildi.

ABD işsizlik maaşı başvuruları 3 Nisan'da sona eren haftada 460.000'e çıkarak beklentilerin üzerinde açıklandı. Önceki hafta için 439.000 olarak açıklanan başvuru sayısı 442.000'e revize edildi.

ABD Çalışma Bakanlığı, Mart ayında tarım dışı istihdamın 162.000 ile beklentilerin altında arttığını, işsizlik oranının ise yüzde 9,7 olduğunu açıkladı. Şubat'ta 36.000 düşüş olarak açıklanan ABD tarım dışı istihdam verisi 14.000 düşüşe revize edildi. Şubat ayı işsizlik oranı yüzde 9,7 olarak açıklanmıştı.

ABD'de tüketici güven endeksi Mart ayında beklentilerin üzerinde bir değeri alarak 52,5 oldu. Conference Board tarafından yayımlanan ve daha önce Şubat ayı için 46 olarak açıklanan endeks rakamı 46,4'e revize edildi.

New York eyaletindeki üretim büyümesi verisi Mart ayında 22,86 değerini aldı. New York Fed, Şubat ayında imalat endeksinin 24,91 değerini aldığını açıklamıştı. New York eyaletini kapsayan veri, ABD imalat sanayindeki koşullar hakkındaki en erken aylık göstergelerden birini oluşturuyor.

ABD'ye Ocak'ta uzun vadeli swap harici sermaye girişi 19,1 milyar dolar, net toplam sermaye çıkışı ise 33,4 milyar dolar oldu. Aralık ayındaki 63,3 milyar dolar uzun vadeli swap harici sermaye girişi rakamı revize edilmezken 60,9 milyar dolar olan toplam sermaye girişi 53,6 milyar dolar girişe revize edildi.

EURO BÖLGESİ

Avrupa Birliği istatistik bürosu Eurostat, Mart ayında Euro bölgesi enflasyon oranının yıllık bazda yüzde 1,5 ile Aralık 2008'den bu yana görülen en yüksek seviyeye ulaştığını açıkladı. Şubat ayı enflasyonu yıllık bazda yüzde 0,9 olarak gerçekleşmişti.

Euro bölgesinde gayri safi yurtiçi hasıla (GSYH) 2009'ın son çeyreğinde yüzde 0,1 büyüme beklentisine karşılık değişim göstermedi. Eurostat, Euro kullanan 16 ülkede gayri safi yurtiçi hasılanın 2009'un son üç ayında önceki yıl aynı döneme göre ise yüzde 2,2 ile yüzde 2,1 olan beklentilerin üzerinde küçüldüğünü açıkladı. Daha önce yüzde 0,4 büyüdüğü açıklanan üçüncü çeyrek GSYH verisinde revizyon yapılmadı.

Euro bölgesi imalat PMI endeksi Mart'ta nihai 56,6 değerini alarak beklentilerin üzerinde ve son 40 ayın en yüksek seviyesinde açıklandı. Markit'in hazırladığı Euro bölgesi imalat sanayi satın alma yöneticisi endeksi (PMI) 54,2 olarak açıklanan Şubat ayı verisinin de üzerinde gerçekleşti.

Euro bölgesi hizmetler PMI endeksi Mart'ta nihai olarak 54,1 değerini aldı ve Kasım 2007'den beri en yüksek seviyeye ulaştı. Markit'in hazırladığı Euro bölgesi hizmet sektörü satın alma yöneticisi endeksi (PMI) Mart ayı nihai seviyesi 53,7 olarak açıklanan Mart ayı öncü verisinin üzerinde yer aldı. Endeks Şubat'ta 51,8 değerini almıştı.

Eurostat, Euro kullanan 16 ülkede tüketici talebinin bir göstergesi olan perakende satışların Şubat'ta aylık bazda yüzde 0,6, yıllık bazda ise yüzde 1,1 azaldığını açıkladı. Daha önce Ocak ayında yüzde 0,3 azaldığı açıklanan perakende satışlar yüzde 0,2 düşüşe, yıllık bazda yüzde 1,3 olan gerileme ise yüzde 0,6 düşüşe revize edildi.

İngiltere Merkez Bankası gösterge faizi beklentiler doğrultusunda yüzde 0,5'te bıraktı.

Avrupa Merkez Bankası (ECB) gösterge faiz oranını beklediği gibi değiştirmeyerek art arda 11'inci ayda da yüzde 1 seviyesinde bıraktı

Euro bölgesinde işsizlik oranı Şubat'ta yüzde 10 ile beklentilere paralel gerçekleşti. Avrupa Birliği istatistik ofisi Eurostat Ocak ayı işsizlik oranını yüzde 9,9 olarak açıklamıştı.

DİĞER

Japonya Merkez Bankası (BOJ) yaptığı toplantıda faiz oranlarında ve para politikasında değişiklik yapmadı. Merkez Bankası yaptığı açıklamada, talepte görülen ihracat öncülüğündeki artış sayesinde ekonominin iyileşme kaydettiğini ve deflasyondan kurtulmanın "son derece" önemli olduğunu belirtti. Faizleri yüzde 0,1 ile aynı seviyede bırakan BOJ, büyümeyi destekleyen unsurlar arasında denizaşırı ekonomilerde görülen iyileşmenin de etkili olduğuna dikkati çekti.

Japonya'da açıklanan veriye göre, perakende satışlar ilk iki ayda yüzde 4,2 ile piyasa ortak tahmini olan yüzde 1,8'in iki katından fazla artarken bu dönemdeki önemli artışta, devlet sübvansiyonuyla desteklenen düşük emisyonlu otomobil ve elektronik ürünlerin satışlarının büyük payının bulunduğu belirtildi. Tüketici harcamalarının daha önce öngörülenden daha olumlu seyrettiği Japonya'da, teşvik önlemlerinin iç talep üzerindeki etkisinin zayıflamasıyla, bu yılın ilk aylarında genel ekonomik büyümenin sınırlanabileceği belirtiliyor.

Rusya'da açıklanan veriye göre GSYH dördüncü çeyrekte yıllık bazda yüzde 3,8 daraldı. Federal İstatistik Ofisi, GSYH'de geçen yılın üçüncü çeyreğinde yüzde 7,7'lik bir daralma gerçekleştiğini açıklamıştı.

Dünya Bankası'nın gelişmekte olan ülkelere küresel ekonomik krizin ardından toparlanmaları için finansal destek kapsamında son 18 ayda sağladığı krediler 100 milyar dolar ile rekor seviyeye ulaştı. Küresel krizin başlamasından bu yana verilen Dünya Bankası kredilerinin büyük bölümünü oluşturan yaklaşık 60,3 milyar dolar, küresel finans piyasalarında borçlanma sıkıntısı yaşayan orta gelirli ülkelere gitti. Bu ülkelere krizden önce yılda ortalama 15 milyar dolar kredi sağlanıyordu. Bankanın dünyanın en yoksul ülkeleri için ayırdığı fondan verdiği kredi ve hibeler ise kriz sırasında 21,2 milyar dolara ulaştı. Bu tutar kriz öncesinde yılda 12 milyar dolar dolayında idi.

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) gelişmiş ülkelerde ekonomik toparlanmanın en azından geçici olarak hız kestiğini, ABD'deki büyümenin ise Japonya ve Avrupa'daki genişlemeyi geride bırakacağını açıkladı.